

Apocalipsa (partea II)

Octavian D. Baban

4. Scurt comentariu asupra Apocalipsei	6
5. Mesajul de ansamblu al Apocalipsei	46
6. Subiecte de meditație și discuție	48
7. Apendix 1: terminologie specifică	50
8. Apendix 2: paralele între Daniel și Apocalipsa	52

4 Scurt comentariu asupra Apocalipsei

Așa cum s-a putut observa Apocalipsa se poate împărți în două mari părți:

1-3, secțiunea epistolară, viziunea și mesajele din Patmos (Ioan scrie o epistolă în care istorisește viziunea despre Isus cel înviat, apoi urmează șapte epistole ale lui Isus către șapte Biserici reprezentative).

4-22, secțiunea de viziuni, viziunea despre liturghia din Templul ceresc și judecata pământului (Ioan este luat în cer și acolo vede tronul lui Dumnezeu și Templul ceresc, iar în timp ce urmărește o slujbă de închinare cerească, vede și judecata care se abate peste oameni și peste îngeri, pe pământ).

4.1 Secțiunea epistolară: Isus și cele șapte biserici reprezentative

Ioan acționează ca receptor al viziunii și ca secretar al lui Isus cel înviat și glorificat, care îi dictează direct prima parte a lucrării, adică revelația despre sine și cele șapte mesaje către șapte biserici reprezentative (Apo.1-3). Localizarea precisă în timp și spațiu, precizarea credibilă a autorului, precum și prezența lui Isus în persoană, în loc de prezența, de la bun început, a unui înger – ca în alte apocalipse, conferă Apocalipsei lui Ioan un aer proaspăt și credibil, o autenticitate care va fi confirmată de restul mesajului.

Prima parte a cărții este o viziune asupra persoanei glorioase a lui Isus cel înviat, care este prezentat în mod impresionant și impunător. Isus are o înfățișare memorabilă (picioare roșii ca arama în cuptor – denotând vigoare și sănătate, putere; păr ca lâna albă și față albă, mai strălucitoare decât soarele – denotând noblețe și regalitate, divinitate; o haină albă și un brâu galben, de aur – denotând eleganță și gust; vocea ca o revărsare de ape mari, iar din gura sa ieșea o sabie cu două

tăişuri, cuvântul său – denotând putere şi divinitate). Şi alţi îngeri poartă acest fel de haine, în ceruri (cf. 15.6, cei şapte îngeri purtători de potire; cf. Daniel 6.5).

În mod caracteristic, aici şi în altă parte în Apocalipsa, Isus este numit Fiul omului, sau Cineva ca un Fiu al omului.

Isus cel înviat în glorie este prezentat ca un director executiv care verifică starea celor şapte Biserici şi le adresează şapte scrisori specifice, la care ataşează un mesaj comun, seria de viziuni despre judecata lumii din 4-22. El stă în mijlocul acestor Biserici (cele şapte sfeşnicie), îi ţine în mână pe cei şapte lideri (şapte îngeri, sau mesageri, sau responsabili ai bisericilor) şi cele şapte scurte mesaje au o formă literară comună:

Destinatar: îngerului Bisericii din... scrie-i...

Autor: iată ce spune Cel care... etc.

Mesaj:

- a. Confirmare: Ştiu faptele tale....
- b. Mustrare: Dar am ceva împotriva ta...
- c. Avertizare: Pocăieşte-te, altfel...
- d. Promisiune finală:
Cine are urechi să asculte spune Bisericilor
Duhul: celui ce va birui etc.

Așa cum se observă din forma standard a acestor scurte scrisori, Isus le dictează avându-l drept co-autor pe Duhul Sfânt. Autoritatea lui include autoritatea Duhului Sfânt, de fapt, autoritatea divină a întregii Sfinte Treimi.

De la început, prezentarea lui Isus are conotații mesianice și divine. El folosește titluri cum sunt: Cel care ține în mână dreaptă cele șapte stele, Cel care umblă în mijlocul celor șapte sfeșnice de aur; Cel dintâi și Cel de pe urmă, Cel ce a murit și a înviat; Cel ce are sabia ascuțită cu două tăișuri; Fiul lui Dumnezeu, Cel ce are ochii ca para focului, iar picioarele asemenea aramei; Cel care are cele șapte duhuri ale lui Dumnezeu și cele șapte stele; Cel Sfânt, Cel Adevărat, Cel ce are cheia lui David, Cel care deschide și nimeni nu închide și Cel care închide și nimeni nu deschide; Cel ce este Amin, martorul credincios și adevărat, începutul (sau: „conducătorul”) creației lui Dumnezeu. Se observă că prezentarea lui Isus în aceste scrisori scurte este congruentă cu viziunea inițială a lui Ioan despre Isus cel înviat, de la detaliile exterioare la trăsăturile și caracteristicile sufletești. Pe parcursul cărții Apocalipsa se observă cum, în mod progresiv, lui Isus i se atribuie tot mai multe trăsături divine, astfel încât, în final, el este alfa și omega,

începutul și sfârșitul (22:13), în vreme ce la început Dumnezeu Tatăl era alfa și omega, începutul și sfârșitul (1:8).

Dacă începutul scrisorilor ni-l prezintă pe Mântuitor, finalul lor arată răsplătirile divine pentru cel credincios și felul în care este restaurat omul, prin comparație cu căderea sa în cartea Geneza. Astfel, se observă că oamenii care au credință și ies învingători prin credința lor primesc ceea ce li s-a interzis în Eden, în urma păcătuirii: libertatea de a se hrăni cu rodul pomului vieții; ei nu vor fi vătămați de a doua moarte (care urmează judecății finale, și care aduce ca pedeapsă iadul); ei primesc un nume nou, o identitate pe care o știe doar Dumnezeu; ei primesc o hrană specială de la Dumnezeu (mana ascunsă; așa cum și Israel a fost hrănit cu mană în pustie); ei primesc autoritate peste neamuri și peste îngeri (toiag de fier și stăpânire); numele lor este mărturisit de Isus în fața tuturor îngerilor, în fața lui Dumnezeu; ei devin, în sens spiritual, niște stâlpi glorioși, de încredere, maiestuoși, în Templul etern al lui Dumnezeu – și pe ei va fi înscris Numele lui Dumnezeu, al lui Isus și al cetății eterne, Ierusalimul ceresc (aceste trei nume, dimpreună cu numele secret, definesc identitatea omului credincios); ei vor sta pe scaunul de domnie al lui Hristos, împreună cu Hristos, cu Dumnezeu. Răsplătirile par să alcătuiască, pe ansamblu, suma totală a răsplătirilor celor credincioși, din toate timpurile (deci nu aparțin doar credincioșilor din anumite perioade, cum s-ar putea interpreta în urma unei abordări dispensaționaliste).

Din cele șapte biserici amintite în Apocalipsa 2-3, doar două au primit scrisori de la apostoli și doar una din scrisori ne este păstrată în NT (Efes și Laodiceea; Epistola către efeseni). În rest, Isus dictează aceste scrisori unor Biserici relativ mici, despre care nu se cunosc multe. Este interesant de observat că lipsesc Biserici mari cum ar fi cele din Roma, Corint, Tesalonic, Filipi, Ierusalim, Antiohia. Isus se folosește în mod intenționat de Biserici relativ mici ca să ilustreze problemele generale ale tuturor Bisericilor. S-ar putea spune, totuși, că există o anumită relație între aceste Biserici: Biserica din Efes este, probabil, Biserica mamă, deci, ele se află într-o relație de continuitate, de legătură istorică, spirituală.

Mai există câteva legături notabile: seria de șapte mesaje are un anumit paralelism intern de tip ABCDC'B'A' (de exemplu, bisericile din Smirna (2) și Filadelfia (6) sunt slabe și totuși puternice, cea din Efes (1)

și Laodicea (7) au faimă bună, dar au nevoie de pocăință (la fel, însă și cea din Sardes, a cincea); în același timp, Bisericile din Pergam (3) și Tiatira (4) sunt încercate de imoralitate și idolatrie, etc.

Într-un fel, seria de șapte mesaje către cele șapte Biserici reprezintă și o primă serie de șapte judecăți, anume de judecăți ale creștinilor, în vederea răsplătirii, în timp ce celelalte serii de câte șapte judecăți (peceți, trâmbițe și potire) sunt judecăți ale pedepsei, fără mesaj de pocăință și răsplătire, și nu sunt adresate creștinilor.

1. Efes, Biserica dezvoltată și activă, dar fără dragoste, 2:1-7

Isus se prezintă drept conducător al sfeșnicilor și avertizează această Biserică de primejdia de a i se lua sfeșnicul, dacă nu se pocăiește. Deși are merite clare (fapte, efort, perseverență, corectitudine în învățătură, distingerea duhurilor, curăție în persecuție, respingerea ierarhiei și dictaturii religioase întruchipate de nicolaiți), Biserica aceasta este muștrată că îi lipsește dragostea dintâi. O biserică perfectă teologic, dar lipsită de dragoste pentru Dumnezeu și oameni, începe să semene a instituție antihristică, și se află în primejdie să fie desființată. Pentru cei ce vor birui acest neajuns, răsplata este accesul la pomul vieții, din paradisul lui Dumnezeu.

2. Smirna, Biserica bogată, deși săracă și batjocorită, 2:8-11

Isus se prezintă cu caracteristici mesianice umane, glorificate, posibil și divine: Primul și Ultimul (cel din Urmă), Cel ce a fost mort și a înviat. Ca urmare a titlurilor, și răsplata sa ține de viață: cel credincios până la moarte va primi cununa de învingător, cununa vieții, și nu va fi afectat de puterea morții a doua, adică nu va avea parte de judecata aruncării în iad. Isus cunoaște și necazul și sărăcia acestei Biserici, este aspru față de iudeii care o batjocoresc (îi numește „o sinagogă a Satanei”) și deși anunță un necaz destul de serios (zece zile, ceva puternic și de durată), îi încurajează să fie credincioși până la moarte. Suferința și persecuția sunt provocate de Diavolul, dar rezistența și răsplătirea vin de la Domnul.

3. Pergam, Biserica încercată de idolatrie, 2:12-17

Isus se prezintă ca un războinic, cu o sabie ascuțită cu tăiș dublu, nimicitoare. De aceea și pedeapsa pe care o va da, în caz de nepocăință, va fi o pedeapsă a nimicirii prin război. Problema Bisericii din Pergam este că, deși își trăiește viața în condiții grele, dar cu biruință (acolo este locuința și domnia Satanei, creștinii sunt dați morții, dar ei rezistă cu credință și onoare), biruința aceasta este amestecată cu cedare față de imoralitate și idolatrie (învățători ca Balaam) și dictatură religioasă (creștini nicolaiți). Celor biruitori în această ispitire, care se pocăiesc, Isus le dă din hrana misterioasă a manei ascunse și le va dărui o piatră rară, albă, ca semn al identității lor înnoite în Hristos. Dacă știi cine ești și că îi aparții lui Hristos, vei avea putere să rezisti imoralității.

4. Tiatira, Biserica încercată de imoralitate, 2:18-29

Isus se prezintă în formă de om glorificat, de Domn înviat și ca Dumnezeu care verifică „rinichii și inima”, adică acțiunea și gândurile, sau faptele și motivațiile, sentimentele. Ca atare, și răsplătirile sale vor avea forma unei domnii autoritare asupra neamurilor păcătoase și asupra universului. Deși biserica din Tiatira are fapte bune, credință, lucrare, perseverență – și semne de progres spiritual continuu – iar Isus le cunoaște, ea are învățători falși care îndeamnă la imoralitate și idolatrie (ca Izabela; asemănător cu situația Bisericii din Smirna), și recomandă experiențe extreme, păgâne, numite „adâncimi ale Satanei”. Isus promite că va cerceta faptele tuturor și îi va pedepsi cu moartea pe cei vinovați. Ca poruncă, le spune să păzească ce au primit, fără alte îndatoriri suplimentare, și ca răsplată, le va da autoritate (toiag de fier) peste neamurile păgâne și stăpânirea cosmică peste rău (luceafărul de dimineață).

5. Sardes, Biserica faimei supra-dimensionate, 3:1-6

În mod asemănător cu prezentarea față de Biserica din Efes, și față de Biserica din Sardes, Isus se prezintă drept mesia divin, drept Cel ce are conducerea îngerilor Bisericilor (ține cele șapte stele) și care deține autoritatea în lucrarea divină pe pământ (are cele șapte Duhuri ale lui Dumnezeu). Ca atare, el promite că toți cei

curați, care nu și-au mântuit mărturia și viața, vor umbla în ceruri cu el, în haine albe, că numele lor nu va fi șters din Cartea vieții, ci va fi mărturisit înaintea Tatălui și înaintea îngerilor.

Problema profundă a acestei Biserici este faima falsă, pare că trăiește, dar este pe moarte. Porunca pentru ea este să întărească rămășița vie și să vegheze, altfel venirea Domnului și a judecății lui va fi o surpriză neplăcută.

6. Filadelfia, Biserica slabă, dar puternică, 3:7-13

Către Biserica din Filadelfia Mântuitorul Isus se prezintă cu o imagine deosebit de nobilă și plină de autoritate, ca Mesia divin: Cel Sfânt, Adevărat, Cel ce posedă cheia lui David, Cel ce închide și deschide în mod definitiv, fără drept de apel. De aceea, Isus promite celui biruitor și drept păzitor al credinței, în răbdare, că îl va păzi și el de încercarea ce va veni asupra lumii întregi, că îl va face un stâlp de laudă în templul spiritual al Domnului, și îi va da o identitate sfântă, legată de numele lui Dumnezeu, de numele și destinul Noului Ierusalim, adică al noii umanități salvate, și de numele nou al lui Isus (ceea ce înseamnă că, în viitor, el va fi și se va dezvălui cu identitatea unui conducător glorios, fără egal, despre care, în prezent, știm foarte puțin – sau nimic).

Biserica aceasta are o mărturie tare, deși este slabă, și suferă și ea, la fel ca Biserica din Smirna, de bajocurile iudeilor din Biserica Satanei. Isus îi pune înainte o ușă de oportunitate pe care nimeni nu o poate închide și, în dragostea lui, îi promite că lumea va ști că îi iubește pe cei din Filadelfia (iubire de frați), prin faptul că îi va sili pe prigonitori să vină și să se închine la picioarele celor credincioși.

7. Laodicea, o Biserică în nevoie de tratament, 3:14-22

Una din cele mai frumoase prezentări ale lui Isus este cea către a șaptea Biserică, cea din Laodicea: el este Amin, Martorul cel credincios și cel adevărat, Începutul creației lui Dumnezeu. Expresia „începutul creației lui Dumnezeu” nu înseamnă că Isus este parte din creație, ori că a fost creat, ci că el a început creația lui Dumnezeu, ca logos divin (ca Dumnezeu întrupat, el a intrat în

creație, ca om, dar așa cum spune crezul „este născut, iar nu creat”). Ca astfel de lider, Isus cere zel și cere să fie primit la ușa ascultării vieții și a credinței: cine îi deschide, va deveni prietenul său, vor sta la masă și vor cina împreună (un mod oriental de a descrie prietenia). De asemenea, Isus îi va da biruitorului dreptul de a sta pe tronul împărătesc, împreună cu el și împreună cu Tatăl din ceruri.

Defectele Bisericii din Laodicea, o biserică așezată într-o cetate care era o însemnată stațiune balneară, includ faptul că a ajuns o biserică închipuită, care se credea mult mai bună decât era în realitate (imagine falsă și mândrie, ca Biserica din Sardes). Ea se crede bogată, sănătoasă și eficientă, dar, în fapt este nefolositoare, bolnavă și săracă. Remediul este medicamentul oferit de Isus: aur curat – pentru bogăție, haine albe – pentru sărăcie și rușine, unguent pentru ochii minții și ai credinței – pentru sănătate spirituală. În mod cuceritor, Isus îi spune acestei Biserici că o iubește și că o va disciplina, dar nu o amenință, ci o îndeamnă la pocăință.

4.2 Viziunile judecății omenirii

Până aici, Apocalipsa a inclus o întâlnire a lui Ioan cu Isus cel înviat, pe insula Patmos, și șapte mesaje către șapte Biserici principale, reprezentative. În capitolele 4-22 avem, mai departe, o serie de viziuni asupra judecării și sfârșitului lumii, ca și despre instaurarea unui nou univers, fără păcat, care ar putea fi descrise ca un material atașat, în comun, tuturor celor șapte mesaje amintite (șapte emailuri către șapte Biserici, cu material atașat în comun).

Acest material special cuprinde viziunea generală despre istorie și dreptate divină pe pământ și în întreg universul, iar scenele se desfășoară într-un crescendo captivant. Ioan se află în cer, fiind invitat în acel loc de un înger. Îngerul îl cheamă ca să îi arate „ce trebuie să se întâmple după acestea” (και δεῖξω σοι ὃ δεῖ γενεσθαι μετα ταυτα). Merită remarcată forța verbului *dei* (trebuie): evenimentele vestite în 4-22 sunt ceea ce trebuie să se împlinească, și este hotărât de Dumnezeu, fără posibilitate de amânare sau evitare. Ioan ajunge în locul ceresc „în Duhul”, adică prin puterea și controlul Duhului Sfânt și devine martor al acestor lucruri.

În același timp, trebuie subliniate implicațiile faptului că Ioan se află în cer și vede acolo viziuni despre cer și despre pământ. Din această cauză apare context temporal aparte: în ceruri timpul curge altfel, evenimentele sunt văzute și interpretate în contextul veșniciei (îngerii și profetul au acces simultan la trecut, prezent și viitor), ceea ce face ca viziunile să se poate referi în mod egal la evenimente care au fost, sunt, sau care vor fi (*flash-forward, flash-back*). Curgerea timpului pe pământ este însă alta. Percepția despre evenimente, pe pământ, este cronologică, liniară. Chiar profețiile sunt date, în narațiune, în mod liniar, cronologic, numai că o profeție poate fi dată cu perspective globale, veșnice, din afara timpului și, de aceea, se poate referi la evenimente din trecut, prezent și viitor ca și cum ar fi toate petrecute în același timp, sau ar fi foarte apropiate unele de altele. Astfel, este nevoie ca în firul narațiunii să se înțeleagă ce viziuni se referă la toată istoria, atemporal, și ce viziuni se referă la succesiunea temporală a evenimentelor judecării. Uneori, perspectiva temporală se schimbă chiar în cadrul uneia și aceleiași viziuni.

Două linii cronologice: liturghia cerească și judecata pământească

În **capitolul patru** se observă viziunea de bază a secțiunii, care este cea a unei liturghii glorioase în ceruri, în prezența lui Dumnezeu. În timpul acestei închinări cerești, diversele momente ale liturghiei aduc judecățile lui Dumnezeu pe pământ (trâmbițe, potire, tămâieri, jertfă pe altar etc.). De fapt, Templul ceresc este amintit abia din 11.19, dar în capitolul 5 se observă deja altarul (sub care sunt sufletele martirilor morți din pricina cuvântului mărturisit). Aceste detalii duc la concluzia că, într-adevăr, 4-22 reprezintă o liturghie în cer, în prezența tronului lui Dumnezeu și lângă Templul ceresc, ale cărei acțiuni duc la judecarea pământului.

În privința aceasta merită prezentat contextul acestei slujbe cerești în Templu. În jurul tronului ceresc sunt mai multe ființe glorioase, neobișnuite (fantastice): mai întâi sunt 4 ființe vii, cu câte 6 aripi, pline de ochi pe dinăutru și pe dinafară – ori aripile, ori ființele), care par responsabile de cei patru cai ai apocalipsei (pecețile 1-4): una arată ca un leu, una ca un taur, una ca un om și una ca un vultur în zbor (numărul lor de 4 arată o conexiune cu pământul; prezența ochilor nenumărați, și pe dinăuntru și pe dinafară, arată cunoașterea și puterea

de observație asupra tot ceea ce se face pe pământ; aripile indică funcția și rangul ceresc, capacitatea de deplasare; numărul aripilor, 6, poate să indice faptul că au responsabilități chiar de la creație și că sunt martori ai creației divine, $2 \times 3 = 6$); apoi următorul cerc din jurul tronului este format de grupul celor 24 de bătrâni (care aduc slavă lui Dumnezeu, în diverse momente, și care par să simbolizeze pe cei mântuiți în Israel și în Biserică: $12 + 12$; ei pot fi oameni – sau nu – și, cum Ioan nu face parte dintre ei, se pare că acești 24 de bătrâni, nu îi cuprind pe patriarhi și pe apostoli; din mijlocul lor apare, în cap. 5, Mielul). Înaintea tronului sunt șapte sfeșnice (făclii), cele șapte duhuri ale lui Dumnezeu (care pot ilustra fie atotștiința lui Dumnezeu și controlul perfect asupra creației, exprimat prin imaginea a șapte duhuri sub control divin, fie plinătatea Duhului Sfânt; în acest ultim caz, cele șapte Duhuri ale lui Dumnezeu sunt un simbol pentru Duhul Sfânt care are șapte slujiri perfecte, distincte; în acest fel, în capitolele 4-5 ar fi întâlnită întreaga Sfânta Treime, manifestată prin Tatăl – care șade pe tron, Fiul – sub imaginea Mielului, și Duhul Sfânt – prin imaginea celor șapte Duhuri). Desfășurarea evenimentelor principale este punctată de diverse intervenții secundare, care vin să explice evenimentele și viziunile la care Ioan este martor.¹

¹ Anumite puncte din desfășurarea acțiunii sunt subliniate prin apariții speciale și mesaje explicative, multe venite din partea unor „alți” îngeri, altele din partea altor ființe prezente la închinarea cerească (Ioan vorbește cu Dumnezeu, în 1:8, 21:5-8; cu Isus în 1:10, 1:18-3:22, 16:15, 22:7, 12-17; cu Duhul lui Dumnezeu, cf. cap. 2-3, 14:13, 22:7; cu un înger, în 4:1, 10:4-12, 11:1, 14:13, 17:1, 7-18, 19:9-10, 21:9, 22:9-11, cu unul din cei 24 de bătrâni: 5:5, 7:13-17; cu cele patru creaturi vii, cu chip fantastic: 6:3, 5, 7). În 7:2, apare un „alt” înger care interzice vătămarea pământului. În 8:13 un vultur anunță că mai sunt 3 „vaiete”, suferințe grele, care urmează să vină peste oameni: prima nenorocire e adusă de trâmbița 5 (9:12), a doua nenorocire este suma pedepselor aduse de cei doi martori, a treia nenorocire este dată de apariția terorii fiarei și de cele șapte urgii (11:14). În 10:1, 4, 8-10, un alt înger i se arată și i se spune ce trebuie să facă pentru a putea profeti mai departe (consumarea unei cărți profetice) etc. Glasuri se aud din cer, din scaunul de domnie al lui Dumnezeu, din partea diverselor ființe aflate în cer, din partea unor mulțimi de oameni mântuiți, cu origini diverse (toți cei mântuiți, 15:3-4, 19:6-7; toți cei pedepsiți, 6:16-17; martirii, 6:10 etc.).

După prezentarea contextului Templului ceresc, urmează viziunea judecății din **capitolele 5-20** care începe cu prezentarea cărții închise cu șapte peceti. Foarte probabil că această carte este cartea vieții, a Mielului (cf. 13:8, 21:27), iar pecetile reprezintă judecăți sau etape ale judecății lui Dumnezeu asupra pământului (prima pecete se deschide în 6:1, iar ultima este deschisă în 8:1). Cartea, sub forma unui sul, este scrisă pe dinafară și pe dinăuntru, lucru neobișnuit – căci sulurile erau scrise, de obicei, pe dinăuntru. Această precizare înseamnă că ea cuprinde foarte multă informație despre istoria omenirii, foarte multe detalii care așteaptă să se îndeplinească.

Înainte de ruperea pecetilor, se prezintă că în ceruri a fost o pauză, pentru că nimeni nu îndrăznește să ia cartea din mâna dreaptă a Celui ce ședea pe tron (5:3-4). Aici este o problemă de demnitate, de autoritate, de vrednicie: doar Mielul înjunghiat, Leul din Iuda, Hristos, a fost vrednic (*axios*) să preia conducerea istoriei și să asigure desfășurarea ei, în sensul restabilirii domniei binelui, a Împărăției cerurilor.

În mod similar, după ruperea ultimei peceti (8:1) în ceruri se lasă o tăcere de o jumătate de oră, probabil, din cauza gravității momentului și a consecințelor sale. Acest Miel reapare în diverse alte pasaje ale Apocalipsei, de exemplu, în 7:17, unde se spune că Mielul este păstorul celor mântuiți (o imagine destul de veselă: un miel a ajuns păstorul turmei!).

Viziunile celor șapte peceti

Viziunea celor șapte peceti respectă structura generală, de tip 4 + 3, din care primele patru peceti reprezintă pedepse (urgii) asupra omenirii și a întregului pământ (ba chiar și asupra cerului: văzduh, lumină, soare și lună), iar ultimile trei reprezintă viziuni speciale, revelații importante despre istoria judecății și, bineînțeles, continuarea judecății.

Deschiderea primelor patru peceti aduce seria celor patru cai ai apocalipsei – o temă devenită faimoasă în lumea artei (fiecare cal și călăreț vin după deschiderea unei noi peceti).²

² Ruperea pecetilor indică deschiderea judecății pământului, dar constituie și un rezumat, o privire de ansamblu, asupra întregii judecăți, de la precizarea începutului unei curse victorioase, până la înnoirea pământului și a cerului. Astfel, pecetea a șasea reprezintă întunecarea soarelui și a lunii, căderea stelelor și modificarea dramatică a pământului (6:14, mutarea insulelor și a munților), care sunt menționate și în finalul ultimei urgii (17:20-21), în judecata finală (20:11), și în prezentarea înnoirii tuturor lucrurilor, în final (21:1, un cer nou și un pământ nou). Similar, în cadrul pecetii a șasea avem o viziune a celor mântuiți în ceruri (7:9-17), care este

La deschiderea fiecărei peceți, câte una din cele patru ființe vii descrise la început (leul, vițelul, omul și vulturul) are autoritatea de a adresa o chemare spre împlinirea judecăților. Pentru unii din Părinții Bisericii cele patru animale îi reprezentau pe cei 4 evangheliști (leul - Marcu, vițelul - Luca, omul sau îngerul - Matei și vulturul - Ioan). Conform unor manuscrise vechi ale cărții, pare că aceste ființe îl cheamă pe Ioan să vină și să vadă ce se întâmplă („vino și vezi”, *erchou kai ide*), conform altor manuscrise, se adresează o chemare simplă, „vino” (*erchou*) și apoi Ioan vede ceea ce se întâmplă, „și am văzut” (*kai eidon*). În acest al doilea caz se dă impresia că ființele vii cheamă caii și călăreții lor, să vină spre împlinirea istoriei.³

reluată apoi în cap. 21-22 (21:3-4, 22:1-3). De asemenea, în 7:1, în seria evenimentelor de după pecetea a șasea, Ioan vede patru îngeri care țin cele patru vânturi ale distrugerii; ei sunt împiedicați să se dezlănțuie până nu sunt pecetluiți cei credincioși (144 000, din Israel) – imaginea este reluată și explicată după trâmbița a șasea, în 9:1, când se subînțelege că cei patru îngeri sunt și îngeri ai întinericului. Existența acestor anticipări ridică problema existenței și unor **flash-back**-uri, a unor pasaje retrospective (de exemplu, cap. 12, viziunea femeii în cer: într-o bună măsură ea recapitulează istoria omenirii sau o mare parte din ea; la fel, în seria celor șapte trâmbițe și șapte potire, sau în semnul legării diavolului și a eliberării lui după „1000” de ani). Aceste observații ridică o problemă importantă: în ce măsură ordinea narativă a evenimentelor, a pasajelor (succesiunea narativă) implică o succesiune cronologică?

³ Cele două variante au o reprezentare aproape egală, ἐρχου, în manuscrisele A, C, P, 1006, 1611, 1841, 1854, 2053, 2351, în traduceri vg^{ww, st}, cop^{sa, bo},

Seria celor șapte peceti are un grad de generalitate destul de mare, având în vedere, de exemplu, că a cincea pecete vorbește despre un timp de așteptare al sfinților din ceruri (sufletele lor), sub altar, până la înfăptuirea dreptății pe pământ, iar pecetea a șasea conține imagini de la sfârșitul judecării când pământul și cerurile cele vechi trec și oamenii vor să se ascundă de groaza judecării. De aceea, este posibil ca și primele patru peceti să reprezinte epoci sau tipuri de acțiune generală care încep să fie active în istorie, în vederea apropierii judecării lui Dumnezeu (sistem statal global, războaie, lipsuri generalizate, moarte).

Prima pecete, 6:2, vorbește despre apariția unui sistem statal mondial: vine calul alb și călărețul său, care poartă un arc (este posibil ca acest călăreț să îl reprezinte pe Hristos, dar, tot așa, este posibil să reprezinte un precursor al Antihristului care aduce un regim mondial, unificat cu forța). Ideea transmisă este ideea de unificare și de imperiu mondial. Ea pare să fi apărut în istoria biblică odată cu primul imperiu de anvergură, cel babilonian (cu Nebucadnețar ca împărat, vezi și visul acestuia interpretat de Daniel, în Daniel 2), și să fi continuat cu diverse alte imperii mondiale (egiptean, persan, grec, roman, european etc.)⁴. Această serie de imperii va conduce la imperiul final care va avea o formă antihristică, înlocuită în cele din urmă de Împărăția lui Dumnezeu condusă de Hristos (se poate spune că Împărăția lui Hristos deja a început și în final va fi instaurată complet, iar împărăția antihristică va fi o ultimă încercare de a o înlocui sau împiedica. Centralitatea ideii de imperiu mondial se vede și în cele două narațiuni ale ispitirii lui Isus de către Diavolul, în Luca 4:1-13 și Matei 4:1-11, în care una din ispitiri are de a face chiar cu această imagine a stăpânirii mondiale.

arm, și la Andrei din Cezareea (sec. 6-7) // și, respectiv, ἐρχου καὶ ἰδε, în manuscrisele $\aleph$, 205, 209, 2329, 2344, în textul majoritar bizantin 046, în traduceri it^(ar), g^{ig}, vg^{cl}, syr^{ph,h}, și la părinții Victorinus-Pettau (sec. 3-4), Primasius (sec. 6), Beatus (sec. 8). Cf. K. Aland, M. Black, C.M. Martini, B.M. Metzger, A. Wikgren, B., Aland, J. Karavidopoulos, *The Greek New Testament, Fourth Revised Edition (with apparatus)*. Deutsche Bibelgesellschaft, & United Bible Societies (2000; 2006).

⁴ Primul imperiu a fost, conform datelor istorice, imperiul akkadian-sumerian, cca 2250 îH, condus de Sargon cel mare, cu capitala în Akkad. Urmașii săi direcți sunt imperiul babilonian și cel asirian.

A doua pecete, 6:3, vestește venirea unor războaie distrugătoare care afectează viața planetei: la deschiderea ei, vine calul roșu și călărețul său (ei primesc puterea să ia pacea de pe pământ și călărețului i se dă o sabie mare). Poate fi un eveniment sau un proces, o serie de evenimente.

A treia pecete, 6:5, indică apariția unei lipse de hrană la nivel global, a unei mari foamete; la deschiderea ei, vine calul negru și călărețul său, care cântărește în balanță hrana și pune prețuri ridicate la alimente (un glas dintre cele patru ființe vii anunță prețurile, dar interzice, totuși, vătămarea untdelemnului și a viței de vie, adică lucruri importante legate de sănătate, elemente alimentare esențiale, bucuria hranei, care rămân neatinse). Pare să vestească o lipsă, dar o lipsă controlată, limitată.

A patra pecete, 6:7, aduce epidemii mondiale și moarte: vine calul galben-vânăt și călărețul său, Moartea; împreună cu el vine și Locuința morților, adică Hadesul. Se poate observa că aici apar două zeități păgâne, zeul *Thanatos*, Moartea, călare pe cal și zeul *Hades*, în urma sa, ca paj. Termenul Hades se referă atât la persoana zeului, cât și la împărăția lui, ca loc, adică la Locuința morților); ei primesc autoritate să aducă moartea peste omenire (asupra unei pătrimi din omenire)⁵ prin război, foamete, epidemie și fiarele pământului. Este posibil ca prezența celor doi zei păgâni să însemne o referință ascunsă la păgânismul oamenilor care vor îndura aceste dureri.

După cum se vede, nu toți călăreții par a face parte din rândul îngerilor buni, chiar dimpotrivă. Totuși, ei primesc autoritate și vin la porunca lui Dumnezeu, atunci când Mielul rupe pecetea cărții.

A cincea pecete, 6:9, aduce cu sine imaginea sfinților martiri (ale sufletelor lor, *psychai*) care stau sub altarul ceresc și cer dreptate

⁵ Se poate observa o anumită progresie în gradul de distrugere a pământului, în cele trei serii a câte șapte etape: cei patru cai ai apocalipsei distrug o pătrime din pământ, primele patru trâmbițe distrug câte o treime, iar seria de șapte potire pedepsește pământul în întregime. Dozarea judecății înseamnă control asupra istoriei, dar și har, răbdare, din partea lui Dumnezeu. Cu toate acestea unul din refrenele apocalipsei spune repetat că, fie în vreme de har, fie sub diferite pedepse „oamenii nu s-au pocăit” de faptele lor, de idolatria lor, de răutatea lor etc.

pentru sângele lor vărsat pentru cuvântul lui Dumnezeu. Aste o altă față a morții, locul de așteptare a veșniciei unde merg cei drepecți. În sine, este o imagine opusă domniei Morții și a Locuinței morților din viziunea celei de a patra pecete.

Sfinților li se recunosc faptele drepte (sunt îmbrăcați în haine albe de in fin, care reprezintă faptele bune), și li se cere să aibă răbdare și să aștepte desfășurarea evenimentelor, precum și să aștepte și împlinirea numărului de martiri care încă mai trebuie să moară (dacă acești martiri de sub altar vin dinaintea începerii judecăților anunțate de trâmbițe și potire, atunci numărul de martiri care mai trebuie să moară va veni din timpul acestor judecăți; aici este o problemă: apar două înțelegeri diferite despre timpul suferinței lor în funcție de originea acestor martiri, dacă ei vor fi dintre neamuri sau din poporul Israel).

Cea de-a șasea pecete, 6:12-7:17, pare să cuprindă o imagine profetică despre viitor, despre judecăți în ansamblul lor, un **flash-forward**: aici se vede judecata lui Dumnezeu până la consecințele ei finale, adică până la trecerea pământului și a cerului, până la pedepsirea finală a păcătoșilor, și la răsplătirea celor credincioși (cu imagini care amintesc de Apocalipsa 22). Amănuntele despre trecerea pământului și cerului par să indice clar finalul, venirea judecății (cerul se strânge ca un sul, munții și insulele se mișcă din locul lor, stele – sau meteoriți, cad asemenea smochinelor dintr-un copac). Continuarea etapelor judecății pare să indice că această viziune ne-cronologică anunță direcția direcția în care se merge, sfârșitul tuturor etapelor. Există, totuși, și elemente care indică altceva: versetele 6.18-19 arată reacția plină de frică a oamenilor necredincioși, săraci sau bogați, care nu se întorc la Dumnezeu, dar se ascund în peșterile munților, văitându-se că a venit ziua mâniei lui Dumnezeu și a Mielului. Atunci, înseamnă că pecetea a 6a aduce o viziune mixtă: parte din ea indică finalul, și parte din ea indică anticiparea zilei mâniei divine care a și venit. Se poate înțelege, de asemeni, că forțele și structurile cerești au fost clătinate din temelii, așa încât în ceruri s-a întâmplat o catastrofă majoră (cerurile se fac sul ca o carte: Isa. 34:4; Evr. 1:12; Psa.104:2), iar pe pământ atmosfera dispare într-un mod neașteptat. Refugierea oamenilor în peșteri poate reflecta o asemenea catastrofă globală.

Capitolul 7: interludiu între pecetele 6 și 7. De vreme ce pecetea a șaptea va fi ruptă de abia în capitolul 8:1, se poate observa că în

capitolul șapte apare o pauză semnificativă, care conține câteva evenimente importante.

Astfel, în 7:1-8 se vorbește despre o intervenție specială, legată de tema pecetilor: un înger special al lui Dumnezeu poruncește pecetluirea a 144.000 de israeliți, ca să nu fie vătămați de cei 4 îngeri care vor judeca pământul. Textul oferă și lista de 12 triburi israelite, din care s-a făcut pecetluirea: Iuda, Ruben, Gad, Așer, Neftali, Manase, Simeon, Levi, Isahar, Zabulon, Iosif, Beniamin⁶. Menționarea lui Levi, pe deoparte, precum și lipsa lui Dan și a lui Efraim (7:6) din această listă, pe de alta, arată că a fost mai important să se evidențieze 12 grupuri israelite, din seminții diferite, a câte 12,000 de aleși, decât să se acopere cu mare exactitate lista celor 12 seminții ca atare, conform copiilor lui Iacov. Practic, se lasă să se înțeleagă ideea că aceștia sunt oameni mântuiți din Israel, adică „rămășița” – așa cum se scrie în Romani 9:27, 11:5-7. Această imagine aduce aminte și de păstrarea lui Israel în Egipt, în timpul plăgilor, precum și de rămășița rămășița din timpul lui Ilie și Ahab etc. Ei pot reprezenta creștinii din Israel, din vremea sfârșitului, sau pot reprezenta toți creștinii din Israel, de-a lungul istoriei. Pentru unii autori, ei ar putea să fie chiar Biserica, deoarece și Biserica a început cu 12 apostoli⁷. Problema cu această interpretare este că Biserica nu poate fi raportată în mod exact la cele 12 seminții ale fiilor lui Iacov și, de asemenea, se pare că Biserica din toate neamurile este reprezentată prin mulțimea mare de oameni îmbrăcați în haine albe, cu

⁶ Lista atrage atenția prin faptul că pomenește ca seminții, doi fii ai lui Iacov care nu au primit, ca atare, moștenire în Canaan, anume Levi și Iosif (este adevărat că Manase și Efraim, fiii lui Iosif, au primit și ei moștenire în Canaan și erau considerați drept capi de seminție). Din lista de 12 seminții a Vechiului Testament lipsesc însă Dan și Efraim. Să admitem că în loc de Efraim este numit Iosif, tatăl său. Rămâne de explicat, totuși, lipsa lui Dan, care nu este menționat deloc. Este posibil ca o astfel de listă să arate că Dumnezeu redefinește, într-un anume fel, poporul lui Israel și semințiile (triburile) sale.

⁷ I.H. Marshall, *New Testament Theology. Many Witnesses, One Gospel*, Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2004, 554.

finici în mâini, stând înaintea tronului lui Isus în capitolul 7 și 22 (7:9; cf. Apoc. 22)⁸.

Imaginea pecetluirii comunică apartenență, identitate, alegere, pază și mai indică ceva: pecetluirea pe mână și frunte este inițiativa lui Dumnezeu. Când în capitolul 13 Fiara va pecetlui pe adepții ei, acțiunea aceea va fi, de fapt, una copiată după inițiativa lui Dumnezeu, prin contrast și prin răzvrătire (13:16-17; cf. și 19:20; în 9:4 oamenii care nu au pecetea lui Dumnezeu vor fi vătămați de suferințe, la fel și în 16:2).

În ce-i privește pe cei 144,000, este interesant că acest număr reapare în cap. 14:1-4 și acolo se spune despre ei că sunt feciorelnici – sau „verguri” (adică oameni necăsătoriți, feciori; și se spune că nu s-au întinat cu femei), și că ei sunt primul rod al Mielului și îl urmează peste tot, oriunde ar merge. În acel context, din capitolul 14, cei 144,000 se pare că reprezintă toată Biserica, și cu neamuri și cu evrei, și merge oriunde cu Hristos (el fiind Capul Bisericii, iar ei pârga, primul rod al suferințelor sale). Persoanele din jur nu sunt umane, doar ei reprezintă omenirea.

Precizarea că nu s-au întinat cu femei se referă, foarte probabil, la neîntinarea cu prostituate (deoarece căsătoria este sfântă în Biblie). Or, în Apocalipsa apare Prostituata cea mare cu care s-au prostituat popoarele lumii și conducătorii lor (prostituata reprezintă un sistem politic și religios decăzut). De asemenea, mai există în Exod și Numeri, detalii despre prostituarea israeliților cu femeile din popoarele canaanite, fapt pedepsit de Dumnezeu. De aceea, cei 144,000 sunt cei care nu s-au prostituat cu păgânismul, ci au fost mântuiți și au rămas credincioși Domnului, toată Biserica, toți cei mântuiți, dintre neamuri și dintre evrei. Este posibil ca imaginea fecioriei să însemne mai mult decât curăție și dedicare, să însemne și înviere în slavă, deoarece după

⁸ Apariția acestui grup ridică unele întrebări suplimentare: pot să fie ei și altă categorie, decât Biserica dintre Neamuri. Reprezintă ei toată Biserica, din toate timpurile? Reprezintă mai mult decât Biserica? Sunt cumva grupul de martiri care mai trebuia să vină în cer, pe lângă cei de sub altar, și care acum au sosit și ei în ceruri (cf. cap. 5)? Prezența lor la acest moment este o dovadă a răpirii Bisericii, înaintea necazului celui mare, sau scena este o viziune care anticipează sfârșitul istoriei, scenele finale?

înviere, spune Mântuitorul, oamenii vor fi ca îngerii și nu se vor mai căsători.

A șaptea pecete, și ultima (8:1), aduce o tăcere de jumătate de oră și cu ea vine o nouă serie de șapte judecăți, ce vor conduse de șapte îngerii puternici: anume, judecata trâmbițelor.⁹ Ruperea celei de a șaptea pecetei reprezintă, astfel, viziunea celor șapte îngerii care vor suna din șapte trâmbițe, vestind judecata. Scena este însoțită de gesturi specifice de închinare, în cadrul liturghiei din Templul ceresc (cădelnițare cu tămâie, la altar, rugăciunile sfinților, aruncarea de foc din altar, cu cădelnița, pe pământ, unde acesta pornește cutremure, vaiete, fulgere și tunete).

Viziunile celor șapte trâmbițe

Judecata trâmbițelor urmează aceeași structură, ca și judecata pecetilor, 4+3. Prima serie de patru trâmbițe afectează 1/3 din omenire, din planetă (prima trâmbiță, 8:7; a doua, 8:8; a treia trâmbiță, 8:10; a patra trâmbiță, 8:12), iar ultimile trei trâmbițe aduc un element nou în desfășurarea judecăților, anume implicarea forțelor demonice în istoria pedepselor și a răzvrătirii pământului (9:1; 9:13; 11:15). Ultima trâmbiță deschide seria unor viziuni speciale, anume a viziunilor celor șapte semne mari (cap. 12-15; totuși, trebuie remarcat că aceste șapte semne mari nu sunt numerotate în textul biblic, ca atare).

Prima trâmbiță aduce grindină și foc pe pământ: o treime, 1/3, din pământ este arsă, iar oamenii mor.

La **a doua trâmbiță**, un munte în flăcări cade în mare: o treime, 1/3, din mare și oceane se preface în sânge și o treime din viața marină este distrusă.

La cea de-a **treia trâmbiță**, o stea de foc – cu numele simbolic Absint (Pelin, adică „amar”), cade în râuri: o treime, 1/3, din apa dulce devine amară, dăunătoare, și mor mulți oameni.

Când sună **a patra trâmbiță** lumina cerului este lovită: o treime, 1/3, din lumina lunii, soarelui și a stelelor este distrusă, se pierde.

⁹ Anatomia internă a seriilor de șapte pare să respecte o structură de tipul 4 plus 3, o judecată globală plus o reafirmare a deciziilor divine.

Între primele patru trâmbițe și ultimele trei, apare un vultur zburând la zenit, care pronunță trei vaiete profetice: „**Vai, vai, vai**, locuitorilor pământului, din cauza celorlalte glasuri ale trâmbițelor celor trei îngeri care urmează să trâmbițeze” (8:13). Aceste trei vaiuri sau nenorociri reprezintă ultimele trei trâmbițe, în 8:13, 9:12, 11:14, și asigură un fel de structură secundară, integrată, în interiorul seriei de trâmbițe.

A cincea trâmbiță aduce viziunea căderii unei stele – probabil a unui înger (posibil un înger necurat), care primește cheile și deschide fântâna Adâncului, închisoarea îngerilor căzuți, fapt ce duce la invadarea pământului de către spirite necurate, ca niște lăcuste uriașe – cât niște cai, conduse de îngerul demonic al distrugerii, Abaddon – Apollion. Din perspectiva acestei trâmbițe se poate pune întrebarea dacă muntele căzut din cer la trâmbița a 3-a și steaua Pelin, din cadrul trâmbiței a 4-a, sunt și ele simple corpuri cerești, niște meteoriți, eventual, sau au și ele un corespondent spiritual, un înger care conduce evenimentul.

O observație importantă, în acest moment, este faptul că începând cu trâmbița a cincea se asistă la o îngemănare a răzvrătirii omenesci cu cea a îngerilor căzuți, iar suferințele nu vor fi cauzate doar de pedepsele divine, ci și de acțiunile distrugătoare ale acestor îngeri. Trâmbița a cincea este un fel de pivot narativ, din acest punct de vedere, de aici încolo răzvrătirea umană merge în asociere deplină cu răzvrătirea demonică (deși adesea oamenii suferă în plus foarte mult din cauza acestei asocieri).

Invazia demonică se continuă cu **trâmbița a șasea**: dezlegarea celor patru îngeri necurați care țin vânturile distrugerii. Nenorocirile aduse de ei și de armatele lor ($20.000 \times 10.000 = 200.000.000$, 200 de milioane) distrug o treime din populația pământului, dar oamenii tot nu se pocăiesc de răutate și de ocultism. În mijlocul acestui dezastru, autoritatea divină se face, totuși simțită, și un înger extrem de puternic, asemănător cu Isus din capitolul 1, coboară din ceruri și vorbește cu glas puternic, făcând să se audă un mesaj intimidant al celor șapte tunete.

În acest punct specific, cartea Apocalipsa devine extrem de interesantă, deoarece lui Ioan nu i se permite să scrie mesajul celor șapte tunete, deși este evident că l-a înțeles și că era gata să îl

consemneze (10:4). Apocalipsa (descoperire, dezvăluire, decriptare) include, astfel, și referințe despre mesaje „acoperite”, ascunse, pecetluite, încriptate (aduce aminte de cartea Daniel, când i se cere să pecetluiască anumite vedenii din carte, adică să nu le explice, deoarece sunt pentru vremuri îndepărtate, Dan. 12:4).

Îngerul foarte puternic anunță ca timpul judecății se sfârșește și ca finalul va fi adus de a șaptea trâmbiță. Lui Ioan i se dă o carte să o mănânce și i se dau profeții despre neamuri și împărați. Apare aici o relație interesantă cu cuvântul divin care este hrană: el are o acțiune de curățire, de tulburare a trupului, dar și de satisfacție intelectuală și de încurajare a comunicării.

După intervenția acestui înger, capitolul 10 vine să descrie conflictul dintre forțele demonice (conduse de îngerul Abisului) și umanitatea păcătoasă, pe deoparte, și doi martori credincioși ai lui Dumnezeu, pe de cealaltă parte. Fie întreaga trâmbiță a șasea, fie doar acest ultim conflict, reprezintă cea de a treia nenorocire, adică cel de al treilea vai din cele trei anunțate de vulturul din 8.13. Aici intră și distrugerile provocate de Dumnezeu, la învierea și ridicarea la ceruri a acestor doi martori: un cutremur mare distruge o zecime din cetatea Ierihon – Sodoma (nume simbolic) și ucide 7.000 de oameni.

În final, 11:15, a șaptea trâmbiță aduce reluarea închinării cerești prin deschiderea Templului din cer, și prin cântarea unor cântări de glorie și de biruință (din nou se întrevade finalul biruitor, cf. Apocalipsa 22). În același timp, ea va aduce a treia mare nenorocire (vai). Această trâmbiță este urmată de o serie de șapte semne „mari”.

Marele interludiu 12-15: încă șapte semne mari¹⁰?

Această serie de semne apare în spațiul dintre trâmbița a șaptea și primul potir (un *intermezzo* sau o pauză în seria de pedepse și de urgii) și cuprinde:

¹⁰ Această serie de șapte semne nu este semnalată în text ca atare. Semnele sunt amintite, dar nu sunt prezentate ca o serie specifică de șapte. S-ar putea deci ca seriile de șapte care contează în judecata pământului să fie doar cele trei: șapte peceți, șapte trâmbițe, șapte potire.

1) semnul mare al femeii din cer și al balaurului roșu (cap. 12; se pare că semnul este alcătuit din două semne mari distincte: unul al femeii și al copilului, iar celălalt semnul balaurului). Este remarcabil că în cadrul acestui semn se vede într-o imagine globală, întregul destin al omenirii, de la Eva, la Israel, la Maria și la Hristos, și până la victoria finală a celor sfinți; totuși, semnul se încheie cu ideea că Satana, balaurul roșu, mai încearcă o ultimă stratagemă pentru înfrângerea celor credincioși: ridicarea unor sisteme și personalități politice influente: fiara din mare și fiara de pe pământ);

2) semnul fiarei ieșite din mare: Imperiul neamurilor sau Antihristul, cap. 13.

3) semnul fiarei ieșite din pământ (cap. 13), Antichristul sau profetul mincinos.

4) semnul Mielului și a celor 144.000 (o prefigurare a victoriei celor credincioși din Israel și a lui Hristos – detaliile Mielului corespund cu imaginea lui Hristos din cap. 1),

5) semnul celor trei îngeri care vestesc căderea Babilonului și judecata omenirii;

6) viziunea Fiului omului și a secerișului final al omenirii (cu secera divină, tăioasă și sângeroasă) – o prevestire a judecății finale (cap. 14);

7) semnul „mare și minunat” (15:1 etc.), care include și viziunea privitoare la cei șapte îngeri care aduc ultimele șapte judecăți, judecățile potirelor mâniei lui Dumnezeu.

Capitolul 12 reprezintă un rezumat rapid al istoriei omenirii (**flash-back** și **flash-forward**), pentru că se pleacă de la imaginea femeii învăluite în soare și cu luna la picioare, având o cunună de 12 stele pe

cap (posibil omenirea mântuită întruchipată ca o femeie; posibil femeia generică din care se va naște Mesia – aluzie la nașterea lui Mesia așa cum s-a profețit în Geneza 3; și desigur posibil Israel sau chiar Maria din care se va naște Hristos; spre sfârșitul capitolului femeia poate fi interpretată ca Biserica – ea și urmașii ei, rămășița urmașilor ei, care au crezut în Hristos, cu posibilitatea ca să se refere la o parte din Biserică venită din Israel, Rămășița). Capitolul are trei părți: 1-6, 7-12, 13-17 (18). Ele descriu nașterea și înălțarea lui Hristos și izbăvirea copilului, precum și a femeii (în restul capitolului, în momentul în care este dusă să fie ocrotită de cel rău, ea pare să devină Biserica; la fel și în finalul capitolului, când se vorbește despre femeie și urmașii seminței copilului, care au credința lui Hristos), de atacurile Balaurului mare și roșu (Satana).

Este impresionant să vezi cum doar în câteva versete este recapitulată viața lui Isus, păzirea Bisericii (un timp petrecut în pustie, hrănită de Domnul, 1260 de zile; posibilă referința la viața Bisericii până la venirea Domnului; episodul este reluat, 1:6, 1:14).

Războiul din cer din partea a doua, între Mihail și Satana, și îngerii lor, se încheie cu înfrângerea lui Satan, care este aruncat pe pământ. Nu se poate preciza însă localizarea temporală a acestui război (după înălțarea lui Isus, înainte de revenirea sa și de apariția lui Antihrist, etc). Apar aici două evenimente interesante: un cântec de victorie în

ceruri (10-12; în Apocalipsa de mai multe ori este anticipată victoria finală; de asemenea, aici sunt menționați și oamenii care au ieșit victorioși împotriva Diavolului: dar nu se știe despre cine este vorba: despre oameni care au murit în prigoane, sau despre creștinii înainte de venirea Antihristului, sau despre cei care au murit în timpul necazului din timpul stăpânirii antihristice, sau despre toți creștinii care au fost gata să își dea viața pentru Hristos, unii fiind martiri, alții nu). Acest cântec de victorie pare cântat de un om (cel ce cântă îi numește pe oameni „frații noștri”) și se referă la jertfa Domnului (victoria prin sângele Mielului), la aruncarea Diavolului din cer pe pământ, precum și la victoria prin martirajul creștinilor (un element de istorie a Bisericii), dar ar putea fi cântat și de un înger (îngerii sunt descriși, de obicei, în Apocalipsa, ca vorbind cu glas „mare”). Cântecul, deci, este fie cântat într-un moment aproape de venirea lui Antihrist și de sfârșitul istoriei, fie este cântat în ceruri, dintr-o perspectivă atemporală care are acces, dintr-o privire, la prezent, trecut și viitor.

Războiul din ceruri rămâne ca un fel de paranteză, în narațiunea capitolului, pentru că de la 13-17 se reia imaginea cu urmărirea femeii de către Balaaur. Acesta își reia prigonirea asupra Bisericii și, întrucât nu reușește să o distrugă, rămâne pe malul mării contemplând cum se poate război cu rămășița seminței ei (Biserica sau, posibil, israeliți deveniți creștini, sfinți care mărturisesc despre Hristos), evenimente care se vor vedea în capitolul 13.

Capitolul 13 arată alte două viziuni, despre două fiare, care sunt subordonate Balaaurului. O fiară se ridică din mare și la înfățișare este copia aproape perfectă a Balaaurului (după chipul și asemănare sa: șapte capete, 10 coarne), și ea reprezintă un imperiu dintre neamuri, care va domina lumea, dar îl reprezintă și pe Antihrist, ultimul rege care va conduce acest imperiu. După cum se vede, Antihristul pare să vină dintre neamuri. Numărul persoanei reprezentată de prima fiară este 666, un număr de om, și acesta își va impune numărul sau numele, ca o pecete, peste locuitorii pământului, ucigând pe cei care îl refuză.

A doua fiară se ridică din uscat, din teritoriul lui Israel, este ca un Miel, dar un fals Miel (este anti-Mielul, numit și „profetul mincinos”, 16.13, 19.20). Aceasta din urmă lucrează cu puteri supranaturale, demonice, impresionează lumea și cheamă omenire să se închine la prima fiară.

De asemeni, cea de a doua fiară făurește o entitate care redă chipul primei fiare, o icoană – sau imagine a acesteia, primește suflare de viață (fiind o încercare demonică de a crea o ființă vie), care va uimi întregul pământ și va copia comportamentul și mesajul acestei fiare (o supra-realizare tehnologică).

Apare astfel, pe pământ, o treime a răului demonic și uman (Balaurul, fiara din mare – asemănătoare Balaurului, și fiara de pe uscat – cea asemănătoare cu un Miel; vezi și 16:13), dar și o treime a răului în

guvernare politică terestră (fiara din mare, fiara de pe uscat, și chipul fiarei din mare, un fel de android sau robot).

Capitolul 14 începe cu o serie interesantă de imagini: Ioan vede 144.000 de oameni care sunt numiți „feciorelnici” (virgini) și reprezintă „cel dintâi rod” al lui Hristos dintre oameni. Ei sunt fie cei 144.000 pecetluiți în capitolul 7, fie un grup diferit, pentru că aceia erau pecetluiți undeva la sfârșitul istoriei, iar aceștia sunt de undeva de la începutul istoriei Bisericii (sunt primul rod pentru Hristos și pentru Dumnezeu, slujitori care nu s-au căsătorit și s-au dedicat deplin slujirii). În plus, despre ei nu se spune că ar fi fost pecetluiți înainte de vreo mare persecuție finală sau înainte de plăgile finale. În cazul acesta 144.000 ar deveni un număr cu două semnificații în cartea Apocalipsei, o dată ca Israel, iar a doua oară ca Biserică.

După această mențiune, apar trei îngeri cu mesaje profetice: un înger care vestește tuturor evanghelia, din înaltul cerului (14:6-7); un alt înger care vestește căderea Babilonului (8), și un al treilea înger care vestește nenorocirile care vin pentru cei ce acceptă domnia Fiarei și a Balaurului și primesc pecetea lor (9-12). În paralel, o voce cerească anunță și răsplătirile celor ce vor muri cu credință în Domnul, făcând față presiunilor antihristice. Aceste avertizări și promisiuni lasă impresia că încă se mai așteaptă un răspuns pozitiv din partea unora; în orice caz, se arată clar, ca o avertizare, că soarta celor care cedează presiunii și acceptă pecetluirea antihristică este alături de Antihrist și alături de Diavol, în iazul de foc, unde există o pedeapsă eternă (expresia „fumul chinului lor se ridică în sus, în veci”, 14.11, a născut numeroase discuții).

În capitolul 14 apare un paradox interesant, o ieșire parcă din cronologia evenimentelor, în 14:13. Versetul 13 spune: „Și am auzit un glas din cer care zicea: Scrie, ferice de acum încolo de morții care mor în Domnul! Da, zice Duhul, ei se vor odihni de ostenele lor, căci faptele lor îi urmează!”, iar acest mesaj pare să se adreseze prin Ioan tuturor credincioșilor, nu doar celor care pot să se întoarcă la Domnul în timpul plăgilor finale. Cele două perspective apocaliptice complementare, cea istorică-cronologică și cea integrală, de tip atemporal, se împletesc subtil în acest verset.

Apoi, chiar înainte de apariția îngerilor cu șapte potire și șapte plăgi, apar în capitolul 14 câteva scene în care oamenii sunt pedepsiți

de o seceră trimisă din cer care vine să secere strugurii copti ai mâniei lui Dumnezeu, și care aduce moarte între oameni (sângele se strânge pe pământ până la zăbalele cailor). Stâpânul secerei, descris în 14.14 stă pe un nor alb și are înfățișarea unui fiu al omului, cu o cunună de aur pe cap; el este, foarte probabil, chiar Mântuitorul Isus. Imaginea secerișului viei conduce la ideea celor șapte șapte potire, pentru că ele vor conține vinul mâniei lui Dumnezeu, iar acum se seceră strugurii mâniei lui Dumnezeu și sunt zdrobiți în teascu mâniei sale. Faptul că secerișul aduce și suferință și pedeapsă pentru oamenii de pe pământ este ilustrat prin sângele care iese până la zăbalele cailor.

În **capitolul 15** apar ultimele viziuni dinaintea potirelor cu plăgi. Astfel, într-un context ceresc (o mare ca de sticlă), se văd în ceruri cei care au fost martirizați în timpul dominației Fiarei, dar care au ieșit biruitori pentru că nu au acceptat pecetea (sigiliul) fiarei, nici numărul ei. Ei cântă cântarea de glorie și biruința numită „cântarea lui Moise și a Mielului”. Această cântare arată locul important la muzicii în comunicarea cerească. Victoria finală este celebrată printr-un uriaș cor internațional al omenirii.

S-ar părea că din acest moment, din cap. 15, pedeapsa finală vine peste cei care, în chip monolitic, au format o împărăție redutabilă a Fiarei pe pământ, în vreme ce toată opoziția credincioasă lui Isus a fost nimicită.

Capitolul 15 însă, ca atare, întoarce privirea cititorului spre slujba din Templu a celor șapte îngeri cu potire. Ei sunt îmbrăcați ca și mântuitorul Isus, în capitolul 1: în haine de in curat, strălucitor, și poartă brâu de aur la piept. Ei primesc cele șapte potire de aur din parte uneia din cele patru ființe vii care stăteau în jurul tronului, iar Templul se umple de fum, un simbol al prezenței și puterii divine. Fumul rămâne în Templu până la sfârșitul răsturnării potirelor. Astfel, este confirmată încă o dată, legătura dintre slujba din Templu ceresc, sus, și judecata omenirii, jos, pe pământ.

Viziunile celor șapte potire

Seria celor șapte potire arată judecata finală asupra istoriei omenirii, (16-19; prima urgie, 16:2, ultima urgie, 16:17). Seria de șapte potire începe și se încheie în capitolul 16, de fapt, iar în capitolele 17-19, 20 apar câteva viziuni care detaliază decăderea civilizațiilor de pe pământ și etapele pedepsei finale.

Cele șapte potire afectează în mod expres oamenii care s-au supus Antihristului și aveau pecetea fiarei și se închinau chipului fiarei. **Prima cupă** e vărsată pe pământ și aduce o boală cumplită peste toți oamenii necredincioși. **Cea de-a doua cupă** este vărsată în mare și apa mării se prefăce în sânge, și toate viețuitoarele din mare mor. **Cea de-a treia cupă** este vărsată în râuri și soarta lor este aceeași cu a mării. Cei care au provocat moartea sfinților primesc și ei ca răsplată moartea, să bea sânge. Printr-o personificare extrem de interesantă, se aude acum altarul vorbind cu voce inteligibilă (martirii de sub altar s-au auzit și ei vorbind, mai devreme, după ruperea pecetii a 5a). **Cea de-a patra cupă** este vărsată peste soare și, în contrast cu pălirea luminii de până la pedepsele anterioare, acum soarele dogorește extrem de puternic. Oamenii hulesc numele lui Dumnezeu și nu se pocăiesc ca să îi recunoască gloria. Cupele 1-4 au recapitulat structura și tipul de pedeapsă al primelor patru trâmbițe (conform formulei 4+3).

Cupele următoare nu mai pedepsesc tot pământul, ci au o semnificație mai generală, legată de implicarea forțelor demonice în viața omenirii. Astfel, **cupa a cincea** este vărsată chiar pe tronul Fiarei, ceea ce îi afectează puterea: vine un întuneric mare peste împărăție, iar oamenii sunt cuprinși de dureri atroce (se poate observa aici contrastul între soarele arzător dinainte și întunericul de acum, un contrast specific scrierilor și evenimentelor apocaliptice). Ei nu se pocăiesc însă de faptele lor, ca și după cupele 1-4. După ce se varsă **potirul al șaselea**,

peste Eufrat (Eufratul a mai fost o dată afectat, când patru îngeri demonici, care erau legați acolo au fost eliberați ca să invadeze pământul cu oștile lor demonice, cf. 9:14, 16:12). Acum Eufratul este un fel de autostradă enormă pe care vor veni popoarele conduse de împărații lor ca să se confrunte cu Dumnezeu în valea Armaghedon. Trei duhuri rele, sub forma unor broaște, ies din gura balaurului, a fiarei și a profetului mincinos (este remarcabilă paralelismul între Satan, fiara Antihristică și profetul mincinos: un demon și doi oameni, un fel de treime nesfântă demonică-umană, vezi și cap. 13).

Revelația divină introduce aici o avertizare majoră din partea lui Isus („Iată eu vin ca un hoț”..., Apoc. 16:15).

Apocalipsa 16:16 amintește că aceste duhuri au strâns neamurile la locul bătăliei, Armaghedon. Acest amănunt fie se referă la o acțiune din prezentul evenimentelor legate de acest potir, care va fi reluat în detaliu, în retrospectivă, în capitolul 19:17-21, fie la o acțiune din viitor, care urmează să se întâmple în capitolul 19. Desigur, această strângere a neamurilor, pentru confruntare militară cu Hristos, aduce aminte și de confruntarea din 20:8-9 (confruntarea de la sfârșitul miei de ani; o întrebare validă este dacă aceste descrieri reprezintă una și aceeași confruntare).

În final, **cel de-al șaptelea potir** este vărsat în aer, în atmosferă (atmosfera este locul de sălășluire și de stăpânire al duhurilor rele). Acum se aude glasul din Templu care zice: „s-a împlinit” (*gegonen*: „a fost”, „s-a făcut”, „a avut loc”, „este gata”!). Expresia are o paralelă în evanghelia după Ioan, prin *tetelesthai* pe care l-a spus Isus, „s-a sfârșit”, „s-a săvârșit”, Ioan 19:30. Acum are loc un cutremur puternic de pământ, de o forță nemăintâlnită pe pământ de la creație. Cetatea cea mare (Babilonul) se rupe în trei, iar cetățile neamurilor se prăbușesc. Acum este reluată o imagine prezentată mai devreme, și la pecetea a șasea: insulele fug, munții dispar, iar din ceruri cade o grindină mare, în urma căreia oamenii blasfemiează, dar nu se pocăiesc (acum pare să se confirme că la pecetea a șasea, în Apocalipsa 5:12-17, a avut o previziune, un **flash-forward**; dacă nu este așa, atunci aici avem un alt doilea eveniment geografic catastrofic în care insulele și munții dispar; de asemeni ar mai fi o deosebire între cele două evenimente: în cap. 5, cad stelele ca niște smochini, aici cade o grindină mare din ceruri). În același timp, Apocalipsa 5:12-17 se poate referi și la un eveniment mai

îndepărtat în timp, anume la Judecata finală, din 20:11, unde se vorbește că cerul și pământul dispar dinaintea lui Dumnezeu.

Viziunile judecății finale, capitolele 17-20

În aceste patru capitole se aduc detalii despre judecarea Babilonului și a sistemului politic condus de Balaam, Faraon, și de profetul mincinos. Capitolele 17-18 arată judecata Babilonului, capitolul 19 arată cântările victoriei, în ceruri, și descrie bătălia Armageddonului, iar capitolul 20 are o serie de viziuni despre sfârșitul universului, care include viziunea închiderii în Adânc a Balaamului Satan, învierea dintâi și domnia celor credincioși împreună cu Hristos vreme de 1000 de ani, eliberarea lui Satan și înșelarea neamurilor de pe tot globul (Gog și Magog) și, în final, viziunea Judecății finale, singura care tratează acest subiect în detaliu, în cartea Apocalipsa.

Pe deoparte, acest capitol se poate referi la detaliile judecățiilor potirelor vărsate în capitolul 16, iar pe de alta, această secțiune poate reprezenta o continuare a judecăților din capitolul 16, cu un număr de pedepse finale care prezintă distrugerea capitalei Babilon, a imperiului Faraon, și venirea Judecății finale. Tipul acesta de problemă apare cu deosebire în viziunile din capitolul 20, care premerge Judecata finală: ele pot recapitula ce s-a întâmplat, sau pot descrie o secvență cronologică din viitor care premerge strict Judecata finală din 20:11-15 (sau amândouă).

Mai întâi, în **capitolul 17**, unul dintre îngerii celor șapte urgii finale îi arată lui Ioan judecata Marii prostituate a istoriei – o femeie care colaborează cu sistemul politic demonic, cu răul (dacă femeia reprezintă Religia, atunci este vorba despre religia apostată; ea poate reprezenta și un sistem religios ecumenic extins, cuprinzând toate religiile). Primele versete prezintă cartea de vizită a acestei femei (17:1-2). Unul din cei șapte îngeri cu potire îi zice „vino să-ți arăt judecata prostituatei celei mari etc.”. O expresie similară apare și în capitolul 21:9, când tot unul din cei șapte îngeri cu potire îi zice lui Ioan „vino să-ți arăt mireasa, nevasta Mielului!”. Astfel, două femei reprezintă omenirea sfântă și omenirea păcătoasă: mireasa mielului și prostituata cea mare, după cum și două cetăți reprezintă civilizația sfântă și civilizația păcătoasă, a răului: Ierusalimul și Babilonul. De fapt, și Babilonul este descris în capitolul 18 ca o regină a răutății și idolatriei,

în vreme ce Ierusalimul este numit și el, mireasa mirelui. Conform descrierii, se pare că urmează o prezentare mai detaliată, un fel de focalizare (zoom) pe detaliile evenimentului (aceasta tehnică arată, iarăși, că ordinea narativă poate să nu aibă sens cronologic, ci să indice focalizare, detalieri prin reluare).

Apare, astfel, o descriere mai detaliată, arătându-se gloria ei regală și decăderea ei morală (3-18). Prostituata este călare pe o fiară demonică, foarte asemănătoare cu Balaurul și cu Fiara din mare din capitolele 12-13.

Fiara aceasta poate reprezenta un înger venit din Adânc (8), sau un sistem politic malefic resuscitat (revitalizat) de Satan. Într-adevăr, ea are o istorie curioasă, de dispariție și de re-apariție, care pune lumea în uimire. Este posibil să fie vorba de o formă nouă a imperiului roman. Femeia este cetatea cea mare (Roma sau Babilonul metaforic, v. 18; se arată în 17:9, că femeia reprezintă o cetate așezată pe șapte munți, așa cum și Roma era pe șapte dealuri), iar fiara pare să fie Fiara ridicată din mare, antihristul căruia oamenii îi vor da toată stăpânirea ca să se lupte cu Mielul (13). Capitolul descrie o colaborare clară între sferele politică, religioasă și ocultă - demonică.

După aceasta, **în capitolul 18**, un alt înger puternic îi prezintă judecata marelui oraș simbolic, Babilon, descris în culori foarte sumbre (cetatea demonilor, a decăderii, a păcatelor etc.). Îngerul acesta puternic strigă mesajul că acest Babilon a căzut și, imediat după el, în 18:4, se aude un glas care zicea „Ieșiți din mijlocul ei, poporul Meu, ca să nu fiți părtași la păcatele ei și să nu fiți loviți cu urgiile ei!” (mesajul ridică întrebări importante, de exemplu, dacă mai este Biserica pe pământ în acest moment sau nu. Se adresează el doar credincioșilor evrei, care ar mai fi încă pe pământ, în timp ce restul Bisericii a fost ridicat la ceruri? Alternativ, poate fi un mesaj adresat atemporal oamenilor credincioși din toate timpurile, prin cartea Apocalipsa, prin

Ioan, ca să știe la timp să se delimiteze și să se ferească de această cetate și de păcatele ei).

În particular, capitolul 18 este de o frumusețe lirică rară, reprezentând o colecție de cântece de jale despre căderea Babilonului: regii îl deplâng, negustorii, marinarii și căpitani de corabie. Ca detaliu interesant, deși cetatea capitală este numită Babilon, ea pare să aibă caracteristicile Tirului, fiind prezentată ca un port la mările și oceanele lumii, deoarece căpitani de vas și negustorii maritimi o jelesc în ziua distrugerii sale, privind-o de departe, din largul mării (cântarea de jale are paralelă în cântările de jale asupra Tirului din Ezechiel 28). Aceste detalii pot indica faptul că Babilon din Apocalipsa este un oraș care include puterea și decăderea tuturor marilor capitale ale lumii.

Este impresionantă rapiditatea cu care a fost distrus Babilonul, întreg capitolul subliniază acest lucru: Babilonul, cetatea cea mare, cetatea cea tare, a căzut doar într-o clipă (18:10).

De asemeni, în pasaje ca 18:11-16, 22-23, se oferă o descriere a tipului de civilizație din vremea aceea: bogăție, lux, putere, veselie, căsătorii, dinamism social, dar și asuprire, ocultism și vrăjitorie, robie, degradarea omului etc. Distrugerea rapidă a Babilonului, într-un singur ceas, determină jelirea lui de către toți cei ce l-au cunoscut și au făcut comerț cu el. Orașul însă (18:23), a fost direct implicat în prigoniri și uciderea celor credincioși.

Printr-un contrast remarcabil, la această serie de jeluiri **capitolul 19** adaugă un șir de cântece de bucurie, auzite în cer, când ființele cerești – îngeri și oameni – se bucură de căderea Babilonului, de preluarea împărăției de către Hristos. Căderea Babilonului, femeia prostituată, este urmată de anunțarea nunții Bisericii, mireasa mirelui (19:7-9), care, în contrast cu luxul păcătos din Apocalipsa 18, va fi îmbrăcată într-un lux neprihănit, în hainele scumpe ale unui in curat, care reprezintă faptele cele bune (19:8-9). Este interesant de observat că omenirea, în punctul culminant al răutății ei sau în punctul culminant al gloriei ei, este asemănată cu o femeie (cf. și Apocalipsa 12).

În final, apare și viziunea Cuvântului celui victorios (cap. 19; în 19:1-10 se întâlnește cântecul de bucurie al credincioșilor pentru căderea Babilonului, și de slăvire a lui Dumnezeu; apoi imaginea Cuvântului victorios, adică a lui Hristos călare pe un cal alb (Hristos

este numit „Cuvântul lui Dumnezeu”, o expresie care ne trimite la Ioan 1:1, Logosul divin; de asemenea, imaginea calului alb aduce aminte și de prima pecete, Apocalipsa 6:1-2, când apare un cal alb al cărui călăreț, cu un arc în mână, primește misiunea să cucerească pământul; aceea era o cucerire spre judecată, aici însă, printr-o revenire la aceeași temă, cucerirea îi aparține lui Hristos), și cu coroană regală, cu sabia cuvântului, urmat de oști cerești călare pe cai albi, călăreții fiind îmbrăcați tot în alb, în inul faptelor bune. Din gura lui iese o sabie ascuțită (cf. iarăși, Apoc. 1, viziunea lui Hristos cel înviat).

În plus, se face o afirmație deosebită, întâlnită și în Apocalipsa 12, despre copilul mesianic, că acest Logos divin va cârmui neamurile cu un toiag de fier. Cârmuirea cu un toiag de fier poate însemna fie nimicirea neamurilor, aici, în luptă, la Armaghedon (cu un toiag de fier se sfărâmă vasele de lut ale trupurilor oamenilor), fie conducerea eternă de după Judecată, sau, pentru alți comentatori (de concepție premilenistă), înseamnă o guvernare autoritară a lumii, împreună cu Biserica, timp de o mie de ani.

În urma bătăliei, Fiara este prinsă, la fel și profetul mincinos, și sunt aruncați în lacul cu foc, fără a trece prin vreo judecată preliminară, în timp ce soldații lor nenumărați mor uciși de sabia din gura Logosului alb, a lui Hristos, și vor veni, probabil, la Judecata finală (20:11).

Nu se spune nimic însă despre distrugerea icoanei fiarei, a chipului fiarei, căruia i se dăduse suflare de viață (se pare că această creație este mai degrabă una tehnică, un fel de android, nu o ființă vie adevărată, iar distrugerea ei nu este destul de importantă ca să fie amintită). Ce nu apare, iarăși, ca rezultat al acestei bătălii, este pedeapsa dată Diavolului, Balaurului care a instigat la toată această revoltă, pregătită pentru el de cei trei demoni ca niște broaște, din 16:12-13, când a fost secat Eufratul, la al șaselea potir, ca să fie aduși acolo împărații răzvrătiți atrași cu semne și înșelăciuni (tot la Eufrat, fuseseră eliberați mai devreme alți patru îngeri demonici care au lovit omenirea cu plăgi, în 9:13-16, la a șasea trâmbiță; locul pare să fie important în istoria judecăților). Pedepsirea lui Satan va fi descrisă mai târziu, în capitolul 20, și rămâne de văzut dacă ea coincide ca moment cu pedepsirea Fiarei și a profetului mincinos, din capitolul 19, sau apare mai târziu, după trecerea mileniului.

Viziunea aceasta are multe conexiuni cu Vechiul Testament. Astfel, păsările cerului sunt chemate să se înfrupte din resturile răzvrătiților înfrânți, la fel ca în Ezechiel (poc. 19:17-20; Ezechiel 39:17-18). Isus este prezentat ca Învingătorul eschatologic (Apoc. 19:11-16; Isaia 63:1-3).

Aruncarea în lacul de foc a Fiarei și a profetului mincinos are o paralelă în Daniel 7:9-11 (chiar și în Ezechiel 38).¹¹

Daniel 7:9b-11	Apocalipsa 19:20
7:11: τὸ θηρίον ... ἀπώλετο, καὶ ... ἐδόθη εἰς καῦσιν πυρός (“Fiara ... a fost nimicită... și a fost aruncată în focul care arde”). Cf. 7. 10: un râu de foc iese din tronul divin.	ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ μετ’ αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ... ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης (“Fiara a fost prinsă, și cu ea și profetul mincinos... și cei doi au fost aruncați în iazul de foc care arde cu sulf”)

Armatele răzvrătite sunt distruse, ucise,¹² și se așteaptă ziua judecății când vor învia pentru judecată (cf. cap. 20). Este interesant de amintit aici Daniel 7:12, unde se spune că, după ce Fiara este ucisă și aruncată în foc – un fel de judecată finală anticipată, restul fiarelor implicate în răzvrătire sunt păstrate până la un timp anume (această referință s-ar putea înțelege cu privire la ziua judecății, cf. Daniel 12:2 și Apocalipsa 20).

Capitolul 20: mileniul și Judecata finală.

Acest capitol incitant se concentrează pe patru viziuni deosebite: viziunea legării diavolului (20:1-3), viziunea

¹¹ Beale, *Revelation*, 969.

¹² Beale, *Revelation*, 970.

venirii împărăției mesianice sub forma de „1000” de ani în care Hristos domnește împreună cu credincioșii înviați (20:4-6; în greacă *ta chilia*, plural neutru, poate fi tradus și ca „1000 de ani”, în mod simbolic, dar literal înseamnă, „mii de ani”¹³), viziunea ultimei răzvrătiri a omenirii conduse și înșelate de Satana, din nou (20:7-10, care cuprinde dezlegarea diavolului, înșelarea neamurilor ca să lupte împotriva lui Hristos și înfrângerea lor definitivă, de data asta doar prin suflarea gurii sale; deși și la Armaghedon, au fost nimiciți asemănător, de sabia care ieșea din gura Logosului lui Dumnezeu), precum și viziunea Judecății finale a îngerilor și a oamenilor, de la marele tron alb (20:11-15).

Relația dintre capitolele 19 și 20. Subiectul relației tematice și temporale dintre 19 și 20 este unul foarte discutat. Fiind vorba de viziuni apocaliptice, este important în ce cheie sunt interpretate (cf. 20:1, „și am văzut un înger”, *kai eidon aggelon*).

Apocalipsa 20:1-3 arată că Ioan a văzut un înger care, coborându-se din cer cu un lanț mare, l-a închis pe Balaur timp de 1000 de ani într-un loc numit Adânc și l-a pecetluit să nu iasă de acolo, ca să nu mai înșele neamurile în acest răstimp, urmând să i se dea drumul, în final, pentru puțină vreme. Partea dificilă a acestui capitol este că, dacă începutul (1-3) și finalul său (7-15) par să reia istoria Armaghedonului, partea din mijloc (4-6) descrie o domnie a celor răscumparați, alături de Isus, de-a lungul acestei mii de ani, ceea ce pare să indice că urmează ceva diferit de Armaghedon, o nouă răzvrătire și o nouă înfrângere a ei.

Pe deoparte, capitolul 20 este în continuarea strictă a capitolului 19, în virtutea narațiunii, ca viziuni succesive. Dacă se interpretează ordinea narativă drept ordine cronologică, atunci Diavolul, după ce a fost învins, împreună cu popoarele pe care le conducea, este legat pentru 1000 de ani, după care primește din nou o șansă să îi înșele pe oameni, și este din nou învins. Aceasta este interpretarea pre-milenistă. Dacă este vorba de o nouă viziune care reia episodul vechi al Armaghedonului, atunci același eveniment este tratat de două ori, în

¹³ În grecește cuvântul obișnuit pentru „o mie” este *chilios*, *chilioi*, un plural masculin. Formula *ta chilia*, mii sau o mie, este un plural neutru care poate avea valoare simbolică, așa cum are cuvântul „veac, veacuri” semnificația de o sută de ani sau de o perioadă mai lungă, nedeterminată, simbolică.

cheie diferită: în acest episod neamurile înșelate sunt numite Gog și Magog, soarta lui Satan este prezentată în două etape, ajungând și el în iad, adică iazul de foc. Există, în același timp, o legătură interesantă între 19 și 20, anume versetul 20:10, care arată că Satan a fost aruncat în iazul de foc, *la fel ca fiara și profetul mincinos*. Această referință indică fie identitatea de loc și, posibil, de eveniment (autenticând evenimentul și identitatea pedepsei), fie o succesiune de evenimente, al doilea eveniment fiind raportat în legătură cu evenimentul anterior. În fapt, mai există o referință la Fiară și la icoana ei și la semnul de pe mână, în 20:4. Martirii uciși în timpul prigoanei Fiarei învie și vor domni alături de martirii din toate timpurile vreme de o mie (sau mii) de ani; din acest punct de vedere, mia sau miile de ani pot reprezenta fie o perioadă intermediară, fie întreaga veșnicie de glorie).

În același timp, capitolele 17-19 pot reprezenta un tot unitar, o singură viziune despre ultima și cea mai mare înfrângere a răzvrătirii popoarelor (a Babilonului și a lui Satan, a lui Antihrist (Fiara din mare) și a profetului mincinos, despre ultimii doi arătându-se că au fost aruncați în iazul de foc. Această aruncare în iazul de foc reprezintă o judecată aparte, rapidă, dar poate fi și un simbol al judecății finale, partea simbolizând întregul (sinecdocă).

Conform unei asemenea interpretări, judecata finală este descrisă în detaliu doar în capitolul 20, care reia dintr-un alt punct de vedere istoria ultimei confruntări. Interpretarea amilenistă vede în acest capitol o reluare istoriei înfrângerii Diavolului, într-o nouă viziune, și nu o continuare istorică a evenimentelor din 19. De fapt, judecata a mai fost anticipată într-o serie de viziuni, cum sunt cele din capitolul 12, 16 și 19. Conform acestei perspective, mileniul (adică „miile de ani” din textul grecesc) se referă la epoca Bisericii și se află în desfășurare în prezent, până la revenirea Mântuitorului¹⁴.

După viziunea legării sau închiderii lui Satan pentru mia (miile) de ani, urmează viziunea despre sufletele martirilor care învie și domnesc (martiri cărora li s-a tăiat capul pentru Hristos și care par să vină din toate epocile Bisericii și, de asemeni, sufletele celor care nu s-au închinat Fiarei, martiri din necazul cel mare). Textul spune despre ei că au „trăit și au împărățit cu Hristos mia de ani” (Cornilescu traduce în

¹⁴ Beale, *Revelation*, 972.

20:4 „au înviat și au împărățit”, dar nu este cea mai exactă traducere; este adevărat însă că în lumina afirmației din 20:5, că aceasta este prima înviere, ar putea fi tradus „au înviat și au împărățit”; tot la fel de bine însă poate fi admis și un înțeles metaforic pentru expresia „prima înviere”).

Acest detaliu important, dacă este luat literal, pare să spună că doar martirii, și anume martirii din toate epocile, vor împărăți împreună cu Hristos în timpul miilor de ani. Ce vor face însă restului de sfinți din Biserică: sunt ei în ceruri și vin doar în final pe pământ? Sau vor fi ei pe pământ, dar nu vor împărăți cu Hristos, ci doar martirii? Aceste nelămuriri par să indice că, totuși, capitolul 20 din Apocalipsa este plin de simboluri, nu neapărat o prezentare nemijlocită a istoriei viitoare.

Apar și câțiva termeni mai neobișnuiți: prima înviere, a doua moarte (20:5, 6, 14; cf. 2:11 – a doua moarte, apare și în mesajul Bisericii din Smirna – cea de-a doua Biserică din cele șapte; prin paralelism, s-ar putea vorbi și de a doua înviere și de prima moarte).

S-ar putea însă, ca în interpretarea capitolului 20 să aibă o greutate deosebită pasajele unde se vorbește despre dispariția cerurilor și despre dispariția formelor de relief de pe pământ (munți, dealuri, insule). Astfel, în 6:10-17, după pecetea a șasea, Ioan vede că cerul trece ca un sul, iar insulele și munții se mișcă din locul lor (o prefigurare a finalului). Și în 16:20, capitolul celor șapte potire, Ioan vede că are loc un cutremur mare, la potirul al șaptelea, când insulele și munții se mișcă din locul lor și nu se mai văd. În sfârșit, și în 20:11 se spune că cerul și pământul au fugit dinaintea Celui ce ședea pe tronul mare și alb al judecății și nu s-a mai găsit loc pentru ele. Pot însă cerurile, munții și insulele să dispară de mai multe ori? Un răspuns ar fi acela că în capitolele 16 și 20 este vorba de unul și același fenomen, dar în 17-20 avem detalierea judecății. Dacă nu se admite acest lucru, ar însemna că în Apocalipsa apar mai multe cutremure finale în care cerurile și pământul trec și sunt transformate (transfigurate).

Încă o observație interesantă în acest context ar fi aceea că, începând cu trâmbița a cincea, în general se deschide Adâncul (Abisul) și alte diverse închisori ale îngerilor și duhurilor demonice, și nu se mai aruncă înăuntru, ci sunt dezlegate aceste fapte, ca să participe la pedepsirea oamenilor și la evenimentele finale. Ar părea surprinzător,

deci, ca aici, în capitolul 20, Diavolul să fie închis în Adânc, după Armaghedon, ca să fie dezlegat după alți o mie sau mii de ani.

Pe de altă parte, dacă într-adevăr este vorba de o mie (sau mii) de ani, ca perioadă intermediară, atunci ar însemna că există două înșelări ale omenirii și două răzvrățiri împotriva lui Hristos, chiar trei: prima înșelare ar fi cea din Eden, când șarpele Satan i-a amăgit pe Eva și pe Adam, urmașii oamenilor au fost în continuu înșelați de Satan și uneori pedepsiți – ca la potop, până la venirea lui Antihrist; a doua înșelare are loc prin unirea forțelor lui Satan, ale Fiarei – Antihrist și ale profetului mincinos și duce la marea confruntare militară de la Armaghedon, care se încheie cu aruncarea în iad a Fiarei și a profetului; a treia înșelare are loc condusă de Satan însuși, după mia de ani, și conduce și ea la o confruntare militară, la asediul Ierusalimului unde locuiesc – și conduc sfinții, împreună cu Hristos. Diavolul are deci trei încercări de înșelare ale omenirii, reușite parțial, și după aceasta este aruncat în iazul de foc.

În final, capitolul 20 este unic și prin descrierea în amănunt a judecății finale. În urma conflictului, Diavolul este aruncat și el în iazul de foc, alături de Fiară și de profetul mincinos.

Apoi are loc învierea a doua și judecata. Judecata finală, generală, nu are loc decât după înviere, când toți oamenii au primit un trup nou. Iazul de foc va fi suferit fizic, în trupul cel nou.

Oamenii sunt judecați în fața tronului alb conform a două tipuri de cărți: cartea vieții (se va vedea dacă numele lor au fost scrise în cartea vieții) și cărțile faptelor lor (se va vedea ce fel de fapte au avut). Morții sunt dați înapoi din locurile unde au murit: din mare, din locuința morților (Hades) și din moarte. Moartea și Hadesul (zei păgâni, *Thanatos* și *Hades*, prezentați ca zei demonici) sunt tratate aici ca două persoane (de fapt, și în pecetea a 4a, călărețul de pe calul vânăt-galben era Moartea, iar în urma sa, ca un scutier, venea Hadesul, locuința morților – sau cum traduc alții, Iadul). Cei doi reprezentați ai morții, Moartea și Hadesul sunt, astfel, aruncați în iazul de foc (sau lacul de foc), la fel ca și persoanele răzvrătite și demonii.

Marea nu este aruncată în lacul de foc, dar ea, totuși, nu mai apare pe pământ, conform 21:1. Această dispariție a mării poate fi înțeleasă simbolic, deoarece marea și oceanele cu valurile lor reprezintă neamuri răzvrătite sau forțe naturale greu de supus (Isus ceartă vântul și valurile, de câteva ori, în evanghelii). Cu alte cuvinte se comunică

faptul că în noul univers nu va mai fi loc pentru astfel de forțe răzvrătite. Apa va fi sub forma ascultătoare și benefică a unor râuri dătătoare de viață.

Viziunile restaurării, Ierusalimul ceresc

Capitolele 21-22. Aceste două ultime capitole cuprind viziunea cerului nou și a Ierusalimului nou, a vieții celor credincioși împreună cu Dumnezeu, cu Isus Hristos, Mielul lui Dumnezeu.

Prima viziune a restaurării apare în 21:1: Ioan vede că primul cer și pământul au trecut, la fel și marea, și că au apărut un cer nou și un pământ nou (transfigurarea cerului și a pământului; nu se creează efectiv un nou univers, ci se alcătuiește o nouă formă sau structură a acestui univers existent, aranjat pe alte baze spirituale și fizice-chimice).

Pe acest pământ se coboară din cer, de la Dumnezeu, Ierusalimul ceresc, care este nu un oraș gol, ci un oraș locuit de cei credincioși, pentru că este asemănat cu o mireasă pregătită pentru mirele ei (21:2). Discursul lui Dumnezeu la întâmpinarea miresei sale, este descris în 21:5-8 (vezi și 21:3-4). Se poate observa că omenirea înșelată de Satana și omenirea răscumpărată prin Hristos sunt, ambele, comparate cu două seturi de imagini asemănătoare, dar în antiteză: imaginea unei cetăți și imaginea unei femei: astfel, omenirea decăzută este asemănată cu un super-oraș, Babilonul final, și cu o femeie destrăbălată, Marea Desfrânată; de asemenea, omenirea restaurată este asemănată cu o super-cetate, Ierusalimul ceresc și cu o femeie de o mare frumusețe, mireasa Mirelui, care are și o semnificație cosmică (vezi Apoc. 12, semnul mare al femeii din cer, învăluite în lumina soarelui, având luna la picioare și purtând o cunună de 12 stele pe cap).

În același timp, se poate observa că în 21:2 Ierusalimul ceresc se coboară plin de glorie, dar în 20:9 se folosește o imagine asemănătoare despre cei sfinți și se spune, literal, despre Satan și armatele sale că: „...ei s-au suit pe fața pământului, și au înconjurat tabăra sfinților și cetatea preaiubită. Dar din cer s-a coborât un foc care i-a mistuit”. Întrebarea este: avem în 20:9 un fel de prefigurare a cetății Ierusalimului ceresc din 21:2? Este aceeași metaforă care apare în două texte diferite cu conotații diferite?

Există un paralelism evident între 17:1 și 21:9, între prezentarea Babilonului și a Ierusalimului, pentru că în ambele versete unul din cei șapte îngerai ai potirelor cu urgii vine la Ioan și îi spune: „vino și îți voi arăta...” („vino și îți voi arăta mireasa”, și cf. „vino și îți voi arăta judecata desfrânatei cele mari”, i.e. a Babilonului). Mai întâi, trebuie precizat că în ambele cazuri este vorba despre o detaliere, după ce evenimentul a fost prezentat, în general, în versetele anterioare. Apoi, în ambele cazuri este vorba nu doar despre o cetate cât și despre un sistem politic nou, despre un nou popor: omenirea răzvrătită și, respectiv, omenirea mântuită. În același timp, ambele cetăți sunt prezentate ca centre ale unei civilizații mai extinse, ca niște capitale ale civilizațiilor reprezentate.

Descrierea cetății are un grad avansat de simbolism (21:9-27). Procesele de prezentare și măsurare a unui edificiu au în general mesajul de restaurare, de înnoire, de reconstrucție (vezi și viziunea și măsurarea Templului, în Ezech. 40-42, în Apoc. 11:1-2). În prezentarea cetății noi a Ierusalimului intervine des numărul 12 (12 porți, 12 temelii etc.); calitatea materialelor este impresionantă (diamant, pietre scumpe, aur); dimensiunile, de asemenea, sunt deosebite: aproximativ 2400 de km în lățime, lungime și înălțime (sub forma unui cub sau a unei piramide), zidurile cetății fiind groase de 70 de metri).

Cetatea nu are templu, deoarece Dumnezeu însuși este prezent în ea; astfel, se prezintă implicit, rolul și forma religiei în această lume nouă: nu mai există religie, ci o relație directă cu Dumnezeu.

Capitolul 22 continuă descrierea cetății care se aseamănă un pic cu Babilonul, cu Ninive, și alte mari capitale ale lumii: Domnul locuiește în mijlocul ei, un râu trece prin ea, râul apei vieții. Implicit funcționează și o comparație cu Edenul aici, la nivelul râului (și Edenul era străbătut de un râu), dar și la nivelul existenței pomului vieții. Acesta din urmă este descris ca foarte roditor (12 ori pe an; număr perfect al mântuirii), ca fiind prezent pe ambele maluri ale râului (se înțelege că sunt mai mulți copaci; deci, noul Ierusalim este tot de-atâtea ori mai plin de viață adevărată decât Edenul). Un amănunt aparte suscită interesul cititorilor Apocalipsei, faptul că frunzele pomului vieții slujesc la vindecarea neamurilor. Pe deoparte, în acest univers nou nu mai este păcat, nici suferință. Pe de alta, se spune ca frunzele acestui pom vindecă oamenii. Nu poate fi decât un sens metaforic și, probabil, unul asociat, medical (profilactic). Copacul are rod variat și bogat (12 feluri de rod, concomitent, și rodește de 12 ori pe an, adică în fiecare lună) și chiar și frunzele lui sunt folositoare în menținerea vieții. Abundența naturii și a vieții, în general, în noul Ierusalim este evidentă.

5 Mesajul de ansamblu al Apocalipsei

Dincolo de metaforă și detalii istorice, Apocalipsa are un mesaj clar despre suveranitatea lui Dumnezeu în univers despre controlul său asupra puterii Sale asupra tuturor evenimentelor și ființelor din toate dimensiunile acestei lumi. Pe ansamblu se pot extrage următoarele concluzii:

Isus este biruitor în mod absolut, ca Fiul al lui Dumnezeu, om glorificat, mesia cel divin, Logosul învingător.

Dumnezeu este suveran asupra istoriei omenirii și îngerilor, a întregului univers.

Omenirea rebelă va trece prin dezastrul judecății totale, fără putere de evitare, sau de sustragere.

Judecata se execută în etape, cu vreme de har și oportunități, cu o anumită creștere a severității, până ce se ajunge la judecată aspră, finală.

Israel are o prezență specială în această istorie a judecății, până la finalul istoriei.

Răul va înceta iar exponenții lui vor fi izolați și pedepsiți veșnic (diavolul, demonii, moartea, locuința morților, oamenii uniți cu ei în răutate, antihristul, proorocul mincinos etc.).

Biserica se află în grija lui Isus. Ea are un destin de Biserică mărturisitoare care trece prin prigoană și prin greutăți, dar care va fi răsplătită și răzbunată de Dumnezeu, în final. Omenirea credincioasă, din toate veacurile, va fi înviată și transformată, restaurată după chipul glorios al lui Isus cel înviat. Finalul Bisericii este unul fericit, cu împărăție, nu cu dezastru.

Acest mesaj era valabil atât pentru credincioșii din timpul lui Ioan cum este și pentru cei de astăzi. Pentru cei din primul secol el îmbrăca haina culturii lor (izbăvire de sub puterea morții, pedepsirea Imperiului păgân al Romei, venirea în glorie a lui Isus, a Ierusalimului ceresc). Pentru cei de astăzi, el îmbracă haina interpretărilor noastre teologice (milenialism, răpire, dispensaționalism, etc.), dar păstrează același conținut (izbăvirea de sub puterea morții, pedepsirea imperiului păgân – Roma renăscută și Babilonul renăscut, venirea lui Isus, începutul domniei veșnice cu El într-un univers reconstruit, un cer nou și un pământ nou).

6 Subiecte de meditație și discuție cu privire la Apocalipsa

Prin ce se aseamănă și prin ce se deosebește Apocalipsa lui Ioan de alte scrieri apocaliptice (iudaice și creștine)?

În ce relație se află Apocalipsa lui Ioan cu restul cărților lui Ioan (evanghelia după Ioan, scrisorile generale), în stil, imagini, limbaj teologic, concepte?

Ce împărțire sau structură literară credeți că se potrivește cel mai bine cu cartea Apocalipsa?

Prezentați cele patru metode de abordare a mesajului Apocalipsei, arătând avantajele și dezavantajele fiecăreia.

Ce explicație aveți pentru imaginea celor șapte duhuri care stau în prezența lui Dumnezeu? În ce relație se află această imagine cu Persoana a treia a Sfintei Treimi?

Ce paralelisme observați în prezentarea Babilonului și a Ierusalimului ceresc?

Observați termenii prin care este descris Isus cel înviat, în Apocalipsa. Comentați importanța lor.

Ce sunt cele șapte trâmbițe: sunt ele parte din cea de-a șaptea pecete sau șapte evenimente ulterioare? Reprezintă o focalizare pe detaliu sau o continuare a aceleiași scheme istorice? La fel pentru celelalte grupe de câte șapte simboluri sau etape ale judecății (peceți, trâmbițe, potire).

Discutați semnificația expresiei „mia de ani” („miile de ani”) din cap. 21. Cum se traduce corect: mia de ani sau mii de ani? În câte feluri s-ar putea înțelege o astfel de perioadă?

Discutați rolul pluralismului (polisemantis-mului) simbolurilor în Apocalipsa, folosind ca exemplu Apocalipsa 12. Ce interpretări se pot da semnelor femeii învelite în soare și cu luna la picioare?

Discutați complementaritatea punctelor de vedere cronologice în prezentarea evenimentelor din Apocalipsa și a celor extra-temporale eterne? Ce viziuni par să vină dintr-o perspectivă veșnică, deasupra timpului istoric actual?

Care sunt ideile de bază comunicate prin revelația din Apocalipsa, care sunt comunicabile indiferent de teoria de interpretare aleasă?

7. *Appendix 1: terminologie specifică Apocalipsei*

* apocaliptic (adj.) - conform definiției, apocaliptic este ceva ce ține de apocalipsă, de revelație; cel mai adesea este înțeles, însă, în prezent, ca sinonim al adjectivelor catastrofic, dezastruos.

* eschatologie / eschatologic – orice învățătură despre timpurile din urmă, despre sfârșitul lumii, despre viitorul îndepărtat de la sfârșitul istoriei prezente.

* profetic / profeție – comunicarea voiei lui Dumnezeu cu privire la trecut, prezent și viitor (nu este limitată doar la viitor, și este în mod esențial focalizată pe ideea de revelație, de comunicare).

* revelație – o descoperire, dezvăluire a ceva ce a fost adevărat din totdeauna, dar a fost ascuns sau necunoscut oamenilor, până în ziua revelării.

* ziua Domnului, ziua judecății – un eveniment de amploare cosmică, așteptat în viitor, când Dumnezeu judecă lumea (conținutul judecății este înțeles diferit).

* parousia – venirea, sosirea, apariția unei persoane importante, de exemplu Isus – la sfârșitul timpului, în așteptare creștină biblică.

* răpirea Bisericii – un termen care se referă la ridicarea la cer a credincioșilor la venirea lui Isus, dar care este folosit cel mai adesea ca răpire la cer înaintea necazului cel mare sau la mijlocul său, când răutatea lui Antihrist încă nu și-a atins apogeul. Singurul text biblic care se referă clar la acest subiect este 1 Tesaloniceni 4:15-17. Acest text însă nu se referă la nici o schemă cronologică legată de perioada de încercare de șapte ani din timpul Antihristului, ci doar la faptul că ridicarea la cer, sau răpirea, va avea loc și va fi însoțită de transformarea trupurilor celor aflați în viață la venirea lui Hristos, și că ei trec prin aceste transformări exact în clipa dinaintea întâlnirii cu Mântuitorul.

* necazul cel mare – perioadă de suferință și de martiraj prin care trec cei credincioși înainte de venirea lui Hristos și de judecata din urmă. Conform unor păreri această perioadă va dura șapte ani, conform altora va dura mai mult. Diverse curente plasează în mod diferit ridicarea la cer a credincioșilor (răpirea), față de perioada necazului celui mare:

+ răpire anterioară necazului (pre-tribulaționistă) – necreștinii vor îndura perioada de șapte ani de necaz, dar creștinii vor fi răpiți înainte;

+ răpire la mijlocul necazului (mid-tribulaționistă), credincioșii vor fi răpiți după ce au îndurat 3,1/2 ani din necaz.;

+ răpire după necaz (post-tribulaționistă) – credincioșii trebuie să îndure toți cei șapte ani de necaz, apoi vine răpirea.

* dispensaționalism – credința că istoria lumii este împărțită într-un număr de ere sau dispensații, generația prezentă trăind în ultima sau penultima dintre ele, înainte de finalul lumii și începutul Împărăției lui Dumnezeu.

* Armageddon – locul de lângă Meggido, unde va avea loc ultima confruntare, conform Apocalipsa 16:16.

* mia de ani (mileniul) – perioada de o mie de ani descrisă în Apocalipsa 20:1-6.

+ milenism – interpretarea că Apocalipsa 20 trebuie înțeleasă literal, ca o perioadă de 1000 de ani calendaristici.

+ pre-milenism – interpretarea că perioada de 1000 de ani de pace vor veni după necazul cel mare și după a doua venire a lui Isus (milenialism catastrofic).

+ post-milenism – interpretarea că perioada de 1000 de ani de pace va fi stabilită pe pământ de către oameni, și că Isus se va întoarce la sfârșitul acestei perioade (milenialism progresiv).

+ amilenism – interpretarea că perioada de 1000 de ani de pace trebuie înțeleasă ca o figură de stil care reprezintă fie împărăția veșnică, în universul transfigurat de după venirea lui Hristos, fie perioada de creștere a Bisericii pe pământ, cuprinsă între moartea și învierea lui Hristos și cea de a doua venire a mântuitorului. Acceptă ideea de mileniu și că reprezintă o perioadă reală în istoria Bisericii, dar nu consideră că se referă efectiv la o mie de ani literal, care se petrec pe pământ, după revenirea lui Isus și până la judecata finală.

8. Apendix 2: Paralele între Daniel și Apocalipsa

Perioada: 500 îH – AD 100

Tip de revelație: pre-hristică, post-hristică

Viziune istorică În Daniel, venirea Fiului Omului și judecata este un punct culminant, 7.13-14, 12:2-3. În Apocalipsa, Isus este prezent de la început și apare glorios și la sfârșit.

Imagini apocaliptice: animale în comun, date simbolice, ingeri, un conflict în cer și pe pământ, istoria mantuirii

paradigme politice: Babilon, imperiu mondial; Confruntare Nord – Sud ; Antihrist: un lider mandru, care se razvrătește împotriva lui Dumnezeu

Viziune finală istorică: înviere, judecata, rasplatire

Daniel vede forța și dezvoltarea unui imperiu unic, mondial, după modelul Babilonului. Și în Apocalipsa lui Ioan, se vede împărăția unificată a oamenilor necredincioși, iar modelul simbolic este tot Babilonul.

Apoi animalele din visurile traduse de Daniel.

Apoi, imaginea Fiului Omului și a împărăției lui.

Urâciunea pustiirii.

Descrierea lui Antihrist.

Învierea și judecata.

O comparatie intre viziunile din Daniel si Apocalipsa

Inteles	Daniel				Apocalipsa								
	2	7	8-9	11-12	1-5	6-11	12	13	14	15-17	18-19	20	21-22
Babilon	32,38	4											
Medo-Persia	32,39	5	3,4,20	2									
Grecia	32,39	6	5-8, 21	3,4									
Roma	33,40	7,23	9	5			3						
Mesia			9:24, 25	11:22			1-5						
Europa	33,41	24								17:12, 13			
Papa?		8	8:11-12; 8:23-26	36				5,6		17:5,17,18			
Uraciunea pustiirii			8:11-12; 9:27	11:31; 12:11						16			
1260 ani de persecutie		21,25	8:10	11:33,35; 12:7,11	2:18	8:12; 11:3	6,14	5,7		17:6			
Ranire				11:45				3,10		17:16			
Judecata	34,44	3,14 9,22		12:1	4,5	11:1-2, 18-19					19:9		
Sfarsitul veacului					1:7	6:12-17 11:15			14:14-20		19:11-21	11-15	

sfintilor													
A 2a inviere			12:1,2					20,17 -20			12-15		
Judecata celor nelegiuiti		1						17-20			4-5		
Armagedon								17-19			5,12		
Cer nou si pamant nou												21-22	

Doua Babilonuri (cel antic și cel viitor - simbolic)

Asemănări	Babilonul antic	Babilonul viitor	Caderea Babilonului
Puteri mondiale	Daniel 2: 37, 38	Apoc. 13: 7, 12	Apoc. 18: 21
Bogatie	2: 37, 38	Apoc. 18: 3	Apoc. 18: 17
Un chip / o icoana...	3: 1	Apoc. 13: 14	Apoc. 18: 3
Inchinare fortata	3: 4, 5, 6, 14, 15	Apoc. 13: 15	Apoc. 18: 24 ?
Inchinare cu muzica	3: 5		Apoc. 18: 22
Numarul 6	Statuia de 66 de coti	Numarul fiarei este 666	Babilon
O zi consacrata inchinarii	3: 5, 7	Apoc. 13: 16, 17	Zi pentru pedeapsa. Apoc. 18: 8
Pedepsirea economiei...		Apoc. 13: 16, 17	Sărăcie
Condamnare	3: 6, 19, 20	Apoc. 13: 15	Apoc. 18: 4